

মিলনকুৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য,
শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

মিলনকুৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (EDC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

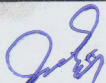
আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]

Approved

Divisional Forest Officer,
Sivasagar Division, Sivasagar

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিচটেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সি ফ্ৰেন্সাইজি ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্ছিটি কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ প্ৰভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' প্ৰভাৰ্টী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি অ' এম পি ই এল অ' (COMPELO)	কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহুড অপৰচুনিটিজ
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট ছ'চাইটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰৱেশ বিন্দু কাৰ্যসূচী (এণ্টি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইট্ছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৰাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ্ছ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গভৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আইইচি (IEC)	তথ্য শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেশ্যন এণ্ড কমিউনিকেশ্যন)
আইআইই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'ৰশ্বিপ)

জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন প্ৰবন্ধন সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটি)
এম ডি আৰ (MDR)	প্ৰধান জিলা পথ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল বয়েল এমপ্লইমেণ্ট গেবাণ্টি স্কিম)
এম অ'ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৱেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভাইৰ'নমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰেষ্টে প্ৰডিউচ)
অ'বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ'ডি আৰ (ODR)	অন্য জিলা পথ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমেৰী হেল্থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প নিৰীক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাণ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰুবেল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	বিডিউচিং ইমিছন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেছন প্লাছ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বনাঞ্চলিক বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'লছ)
এছ এল এফ (SLF)	বহনক্ষম জীৱিকা গঠন (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেচিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সবলতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু ভাবুকি (ষ্ট্ৰেংথ, উইৰকনেছ, অ'পৰচুউনিটি এণ্ড থ্ৰেট)
টিভি (TV)	টাউংগ্যা গাঁও
টিভি (TV)	টেলিভিছন
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৱাইল্ড লাইফ ছেংচুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৱাইল্ডলাইফ প্ৰ'টেকচন) এক্ট-১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা চক্ৰ (ৱৰ্কিং প্লেন চাৰ্কোলা)

গছ, জোপোহা গছ, ঘাঁহ-বন-লতা আদিৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নাম

গছ		
ক্রমিক নম্বৰ	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
১	আগৰ	একুইলাৰিয়া আগাল'ছা
২	আমৰা	স্পণ্ডিয়াছ মেগনিফেৰা
৩	আমলখি/আমলা	এম্বলিকা অ'ফিচিয়েনালিছ
৪	অচিলা / কালাউৰা	কৰ্ডিয়া মিক্সা
৫	অশোক	চৰাক ইণ্ডিকা
৬	অশ্বথা	ফিকাচ বিলিজিঅ'চা
৭	আৱাল	ভিটেক্স পেডুনকুল'ৰিছ (চিলা-টিটু)
৮	বাদাম	ষ্টাৰকুলিয়া আলাতা
৯	বহেৰা	টাৰ্মিনালিয়া বেলেৰিকা
১০	বজৰং	সাহু'জিলায় বুড্ৰাংগা
১১	বনক	ছিমা ৰালিচি
১২	বনআম	মেগনিফেৰা ছিলভাটিয়া
১৩	বন বেলফাই / জলফাই	ইলাকাৰপাছ ফ্ল'ৰিবিবনডাছ বা ই ভাৰুমা
১৪	বান্দৰফেলা (ৰাতা)	ডিছ'জিলাম বিনেক্টাৰিফেৰাম
১৫	বান্দৰলাঠি	কেছিয়া ফিষ্টুলা
১৬	বন শিমলু	ব'ম্বাক্স ইনচিগেন
১৭	বৰল	ক্ৰেতাভা বিলিজিঅ'ছা
১৮	বেত	ফিকাচ বিংগালেনচিছ
১৯	ভেপ্পা	ছেপিয়াম বাক্কাটাম
২০	ভাদ্ৰক	ভিটেক্স পুবেচচিনছ
২১	ভাতকৰ	ভিটেক্স হেটাৰ'ফিল্লা
২২	ভ'লা	ম'ৰুছ লাভিগেতা
২৩	ভূৰি	বাকেৰিয়া চেপিদা
২৪	ভূৰি	ট্ৰিৰিয়া নুডিফ্ল'ৰা
২৫	বনচোম	ফ'বে গ'লপেৰেছিছ
২৬	বৰপাত	এইলাছাছ গ্ৰেণ্ডিছ
২৭	বনবগৰি	হেৰিটিয়েৰা একিউমিনেট
২৮	বগৰী	বিজিফাছ বুৰুবা
২৯	চেৰিম	এলষ্ট'নিয়া স্কলাৰিছ
৩০	চাক্ৰ'ছি	চিক্ৰেছিয়া টেবুলাৰিছ
৩১	চিলতা বন	ডিল্লেনিয়া পেণ্টাগিনা

৩২	চিলতা	ডিল্লেনিয়া ইণ্ডিকা
৩৩	ছালমোগ্রা	হাইদন'কাৰপাছ কুৰ্জি
৩৪	চাম	আটোকাৰপাছ ছাপলাছ
৩৫	চামি	প'লিয়েলথিয়া চিমিয়েৰাম
৩৬	চামিয়া	হিবিস্কাছ মেক্ৰোফাইলাছ
৩৭	চম্পা	মিচেলিয়া চামপাছ
৩৮	ডালমোগ্রা	গাইন'কৰ'ডিয়া অ'ডোৰাটা
৩৯	ডেফাল	গাৰ্ছিনিয়া খাছুছাইমাছ
৪০	দেৰা	আটোকাৰপাছ ল'ক'ছ
৪১	ধূনা বাতা	কেনিৰিয়াম বেঙ্গালেঞ্জিছ
৪২	ডিমৰু	ফাইকাছ গ্ল'মেৰাটা
৪৩	ফুলকাট	ষ্টাইনেস্স চেৰালেটাম
৪৪	ফুলুৰা	কেলিকাৰ্পা মেক্ৰোফাইলা
৪৫	ফুৰাৰা	লিট্টিছিয়া স্পেছিছ
৪৬	গমাৰি	গ'মেলিনা আৰ্বোৰিয়া
৪৭	গৰ্জন	ডিপেটৰ'কাৰপাছ টাৰ্বিনেটাছ
৪৮	গৰুমাৰা	ট্ৰিপেটৰোনিয়া পেনিকুলাটা
৪৯	গন্ধৰৈ	চিন্নামমুমাম
৫০	বাঘনলা	লিট্টিছিয়া চেৰিফেৰা
৫১	গুলাল	ডায়ছপাইৰছ টপছিয়া
৫২	হালধীকাট	এডিনাক'ৰ্ডিফলিয়া
৫৩	হাস	আলবেজিয়া স্পিপুলেট
৫৪	হাৰটুকী	টাৰ্মিনেলিয়া চেবুলা
৫৫	হাতীয়া	চাক্ৰিয়াচিয়া টেবুলাৰিছ (বগীপম)
৫৬	হেলছ	এণ্টিডেছমা স্পেছিছ
৫৭	হাড়গজা	ডিল্লেনিয়া পেণ্টাগিনা
৫৮	হেঙ্গেল / এঙ্গলা	বুৰচেৰা চেৰাটা
৫৯	হিনাৰু / মৰৈ	আলবেজিয়া এডৰাটিচিমা
৬০	হিজাল	ব'ৰিংটনিয়া একুটাংলা
৬১	শনা / ভাতঘিলা	অ'ৰক্সিলাম ইণ্ডিকাম
৬২	হনুৰ	ষ্টেৰিঅ'স্পাৰমাম স্পেছিছ
৬৩	জাম	ইউগেনিয়া স্পেছিছ
৬৪	জাকুৰা	মাকাৰাঙ্গা ডেণ্টিকুলেট
৬৫	জংঘলি বাদাম	ষ্টাৰকুলিয়া আনাটা
৬৬	জৰুল	লগাৰষ্ট্ৰ'মিয়া ফ্লুছবেজিনি

৬৭	ঝালনা	টার্মিনেলিয়া মাইৰিঅ'কাৰপা
৬৮	ঝাৰা	হলিগাৰ্ণা লঙ্গিফলিয়া
৬৯	ঝকি	বিস্ক'ফিয়া জাভানিকা
৭০	জিনাৰি	পদ'কাৰপাছ নেৰিফলিয়া
৭১	কদম	এছোছেফালাছ কদম্বা
৭২	কাঠবাদাম	কাষ্টানপছিছ ইণ্ডিকা
৭৩	ক'লাওজা	ক'ৰডিয়া মিস্সা
৭৪	কাঞ্চন	বৌহনিয়া ভেৰিয়েগেট
৭৫	কৰছ	পুঙ্গিমিয়া গ্লেব্রা
৭৬	কাৰাথুটি	কৰ্ডিয়েল ফ্লেগমেণ্টিচিমা
৭৭	কয়েংলা	গাৰোগা পিন্নাটা
৭৮	কয়নাৰি	মিলিউচা স্পেছিছ
৭৯	কৰৈ	আলবিজিয়া প্র'কেৰা
৮০	কৰল	কইয়া ফ্ল'ৰিবুণ্ডা
৮১	কটাল	আটোকাৰপাছ ইণ্টেগ্রিফ'লিয়া
৮২	কৌ	গাৰ্চিনিয়া কোৰা
৮৩	কুম	কাৰিয়া আৰবৰিয়া
৮৪	কুমা	চেদ্রেলা টুনা
৮৫	কুৰিল	ডিপ্টেৰো কাৰপাছ টাৰ্বিনেটাছ
৮৬	কুৰ্টা	পালাকিয়াম প'লিয়েছাছ
৮৭	লাৰব্বান্ধা	মেকাবান্ধা স্পেছিছ
৮৮	লাকিয়াম	মেঙ্গিফেৰা ছিলভাটিকা
৮৯	লনশাক	পাৰ্কিয়া ব'ক্সবাৰ্গি
৯০	লুকলুকি (পনিয়ল)	ফ্লেকৰটিয়া কেটাফাৰকাটা
৯১	মধুবুৰা	টেৰস্পাৰমাম একিৰিফলিয়াম
৯২	মৰহাল	ভেটিকা লেফিফলিয়া
৯৩	মহিদল	কৰ্ডিয়া ফ্লেগ্ৰেণ্টিছিমা
৯৪	মদাৰ	এৰিথ্ৰিনা ইণ্ডিকা
৯৫	মাথাং	কেৰেলিয়া ইণ্ডিগেৰিমা
৯৬	মৰালিয়া	মেলোটাছ আলবাছ
৯৭	ম'ন	ৰেণ্ডিয়া ডুমেটবাম
৯৮	ম'নাৰাল	ভাইটেস্ক আলটিছিমা
৯৯	মৰৈ	আলবিজিয়া স্পেছিছ
১০০	মৰলিয়া	মাল্লোটাছ আলবাছ
১০১	নাগেশ্বৰ	মেছোৰা ফেৰা (নাহৰ)

১০২	নিয়ৰ	বাৰ্ছেৰা ছেৰাটা
১০৩	পাখিৰহৰ	ডিপ্লোস্পৰা চিংগুলেৰিছ
১০৪	পাৰাইয়া আৰাল (পৰলি)	ষ্টেৰোস্পাৰমাম চিলনইডছ
১০৫	পিং	চাইনামেট্ৰা প'লিয়েণ্ড্ৰা
১০৬	পিপলা	আলবিজিয়া লুচিডা
১০৭	ছিছু	ডালবাৰজিয়া ছিছ'
১০৮	পিচাণ্টি	গ্ৰেৰিয়া মাইক্ৰ'ক'ছ
১০৯	পমা	চেদেলা টুনা
১১০	পংটা	ডিপ্ল'স্পৰা চিঙ্গোলেৰিছ
১১১	পৰেং	ইলিয়'কাৰপাছ বোৰাষ্টাছ
১১২	ৰামডলা	ডুৰাবঙ্গা চুনেৰেটিঅ'ডছ
১১৩	ৰোমকটা	কুৰেৰকাছ স্পেছিছ
১১৪	ৰাতা (আমাৰি)	আমোৰা ভেলিছি
১১৫	ৰঙিৰাটা	ডাইছক্লিলাম হ'মিটনি
১১৬	ৰুদ্ৰাক্ষ	এলিয়'কাৰপাছ গণিট্ৰাছ
১১৭	সঞ্জানেল	লেগাৰষ্ট্ৰমিয়া পাৰভিষ্কাৰা
১১৮	সাতকৰা	ছাইষ্ট্ৰাচ হিষ্ট্ৰিক্স
১১৯	সেলেং	এলিঅ'কাৰপাছ বোৰাষ্টাছ
১২০	শিমলু	বস্বাক্স ছিৰা
১২১	শিৰিখ	আলবিজিয়া প্ৰকেৰা
১২২	সীতা	একিনোকৰপাছ এচামিকাচ
১২৩	খুন্দি, মৰিছা	মিচেলিয়া ম'নটানা
১২৪	খুন্দি, তিল /জাতি খুন্দি	টেলাউমা ফেলোকৰপা
১২৫	খুন্দি, চম্পা	মিচেলিয়া চাম্পাছা
১২৬	সাতৰং	লফোপেটলাম ফিমব্ৰিয়াটাম
১২৭	তৰুৱা	এণ্ডোস্পামাম চিনছি
১২৮	তেজুৱাৰা	মিৰাষ্ট্ৰিয়া এফ্ৰাষ্ট্ৰিফ'লিয়া
১২৯	তেজিয়া	চিনাম'মাম অবটোচিফ'লিয়াম
১৩০	তেজপাত	চিনাম'মাম স্পেছিছ
১৩১	তেলো	কন'ফিলাম এনোফাইলাম
১৩২	তুলা	টেট্ৰামিলিছ নুডিফ্ল'ৰা
১৩৩	টেটুল	টামাৰিক্স ইণ্ডিকা
১৩৪	ওদাল	ষ্টাৰকুলিয়া এলাটা
১৩৫	ওখালি	টাল্লাউমা হজছ'নি (বৰহমথুৰি)

বাঁহ

১	বজাইল	ছেডোপ্তাচিয়াম পলিম'ৰফাম
২	ভলুকা	বেম্বোছা বেলকোৰা
৩	বাকাইল / বুৰৰাল/ মাকাইল	বাম্বুছা পেলিড
৪	বেৰিবেন	বাম্বুছা মাপ্তাৰছি
৫	ডালু	টেইন'প্তাছিয়াম ডুলোৰা
৬	দৰাল / লতাবেন	মেলোকালামাছ কমপাক্তিফ্ল'ৰাছ
৭	কালিয়া	বাম্বুছা গুৰিকুলাটা
৮	কাইল	অক্সিটোনানথেৰা নাইগ্ৰোছিলিটা
৯	কটা / কেটুৰা	বাম্বুছা ভালগাৰিছ
১০	কালিগদা	অক্সিটোনানথেৰা নাইগ্ৰোছিলিয়াটা
১১	কালিখুন্দা	অক্সিটোনানথেৰা আলবোচিলিয়াটা
১২	কৰাইল / জাতি	ডেনড্রাকেলামাছ প্তিক'টাছ
১৩	খং	ডেনড্রাকেলামাছ লংগিছপাঠাছ
১৪	লতা	ডাইনোকলোৰা মেকলেলাপ্তি
১৫	মিৰটেঙা / বিজুলি	বাম্বুছা টুলডা
১৬	মুলি	মেলোকালমা বেকিফাৰ
১৭	পৰুৱা / পৌৰা	বাম্বুছা টেৰেছ
১৮	পেচা / কেঁকো	ডেনড্রাকেলাম হেমিটনি
১৯	ৰূপালী / ৰূপহী	ডেনড্রাকেলামাছ লংগিপাঠাছ
২০	পিচলি	বাম্বুছা নুটাছ

বেত

১	গোল্লা	ডিম'নৰছ জেনকিছিয়ানাছ
২	হুৰ্ণা	কেলামাছ লেটিফলিয়াছ
৩	জেইল	কেলামাছ টেনুইছ
৪	বালনা	
৫	খুন্দি	কেলামাছ গুৰুবা

জোপোহা

১	বিয়ারডালা	লিভিষ্টনিয়া জেনকিনচিয়ানা (টকৌপাত)
২	বন লালদি	কাৰকুমা স্পেছিছ
৩	ভাত	ফ্লেৰোডেড্রন ইনফৰটুনাটাম
৪	দুধকুৰি	হলাৰহেনা এণ্টিডিচেনটেৰিকা
৫	গান্ধী	হোমালুমেনা বাবচিনছ
৬	কিটাপাটা	ফাইবিনিয়াম ইমব্রিকেটাম
৭	লুটুকি / ফুটুকি	মেলোস্ট'মা মেলাবাৰিথিকাম
৮	পাটিদল' / ছাটিপাত	লিকুৱালা পেলটাটা
৯	পাতিদৈ	ক্লিনজিন ডিছমা
১০	পিচাবেন	ইউপোটেৰিয়াম স্পেছিছ
১১	ৰামগুৱা	পিনাস্কা গ্ৰেচিলিচ
১২	সুসুত্র / চোৰাটপাত	লেপৰটিয়া ক্ৰেনোলেটা
১৩	তৰাপাত	আলপিনিয়া নোটানছ

ঘাঁহ-বন

১	কশ	চেঞ্চাৰাম প্রকিৰাম
২	খাগৰা	চেঞ্চাৰাম স্পনটেনিয়াম
৩	ইকৰা	ইৰিয়াছ্চাছ ৰিভেনিক
৪	নল	ফ্লেগমাইটছ কাৰকা
৫	ৰেমা	থাইছানোলেনা মেস্কিমা
৬	খৰ/ খেৰ	ইম্পাৰটিয়া চিলিনড্ৰিকেল

এপিফাইটছ

১	কৰৌ	লবাছ্চাছ স্কুৰুলা
---	-----	-------------------

লতা

১	বেত	ফাইকাছ স্পেছিছ
২	চাইট্ৰালাট / পানীলত	ডেলিমা চাবমেনটোছা
৩	ঘিলা	এণ্টাডা স্কেনডেঞ্চ
৪	কুশাই/ বলোৱা লট	একেছিয়া পিন্নাটা

মিলনকুৰ পৰিবেশ-উন্নয়ন সমিতি

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য,
শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭ লৈ)

জীৱিকা উন্নয়ন আঁচনি আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

সূচীপত্ৰ

শাখা নং	শীৰ্ষক	পৃষ্ঠা নং
	অধ্যায় - এক	
১	পৰিচয়	
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা	
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক আৰু যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ প্ৰফাইল	
৪	জীৱিকাৰ সম্পদ আৰু স্পৰ্শকাতৰতা	
৫	উপলব্ধ আঁচনি আৰু কাৰ্যসূচী	
	অধ্যায় - দুই	
৬	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা আৰু দূৰত্ব বিশ্লেষণ	
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
৯	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	
১০	প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট	
	অধ্যায় - তিনি	
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট	

মিলনকুৰ পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতি

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য
শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭ লৈ)

অধ্যায় - এক

১) পৰিচয়

১.১ প্ৰকল্পটো সম্পৰ্কে

আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্চিটি কনজাৰভেচন (এ পি এফ বি চি)ৰ উদ্দেশ্য হৈছে— 'নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্ৰহণেৰে আৰু বনজ আৰু অনা-বনজ সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত বহুমুখী সংহত পৰিকল্পনাৰে অসমত বহনক্ষম বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু প্ৰৱন্ধনৰ ব্যৱস্থা কৰা।' প্ৰকল্পটোৰ লক্ষ্য হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহায়ত তেওঁলোকৰ জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰি আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম ব্যৱহাৰ সুনিশ্চিত কৰি বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশতন্ত্ৰ ৰক্ষা কৰা।'

এই প্ৰকল্পটোলৈ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেন্সী ফ্ৰান্সিজ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্ৰকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু প্ৰৱন্ধনকে ধৰি সকলো কামৰ দায়িত্ব আছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্চিটি কনজাৰভেচন হ'চাইটি।

১.২ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

মূল্য সংযোজিত বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ জৰিয়তে জীৱিকা বাহনিত উৎসাহিত কৰাৰ বাবে প্ৰকল্পটোত উদ্যমিকা বিকাশ, সামগ্ৰী সংশোধনেৰে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি উপলব্ধ বনজ আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য উৎপাদন আৰু সেৱাত মূল্য সংযোজনৰ বিকাশ ঘটোৱাটো প্ৰয়োজন। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে জনগোষ্ঠীৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা গঢ়ি তোলা দৰকাৰ।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অফ এণ্ট্ৰ'প্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহুড অপচুনিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেন' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

প্ৰকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে, এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে 'গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান... বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাত সহায় কৰা আৰু বহনক্ষম বন প্ৰৱন্ধন এক বহল উদ্দেশ্য কৰি ৰখা।' ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন।

১.৩ মিলনকুৰ ই ডি চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ শিৱসাগৰ জিলাত অৱস্থিত মিলনকুৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ কাৰণে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই নথিত সন্নিৱিষ্ট আছে। এই পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিখন শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডলত পৰে। জনগোষ্ঠীটোৰ পৰিচয় পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত দিয়া হৈছে।

২) অঞ্চলৰ সাধাৰণ বিৱৰণ

২.১ সাধাৰণ বিৱৰণ

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য শিৱসাগৰ জিলাত অৱস্থিত। ১৯৯৯ চনৰ ১০ আগষ্টৰ চৰকাৰী জাননী নং এফ আৰ ডব্লিউ, ৭১/৯৫/পি টি-৬ৰ জৰিয়তে পানীদিহিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ এটা সৰু অংশ আৰু সংৰক্ষিত বনাঞ্চলখনৰ গাতে লাগি থকা তহচিল বহিৰ্ভূত এটা মূল অংশ লৈ পক্ষী অভয়াৰণ্যখন সৃষ্টি কৰা হয়।

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ গঠন—

পানীদিহিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল	=	২.৯৩ বৰ্গকিলোমিটাৰ
তহচিল বহিৰ্ভূত এলেকা	=	৩১.০০ বৰ্গকিলোমিটাৰ
পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ মুঠ এলেকা	=	৩৩.৯৩ বৰ্গকিলোমিটাৰ

অভয়াৰণ্যখনক ব'ম্বে প্ৰাকৃতিক বুৰঞ্জী সমিতিয়ে গুৰুত্বপূৰ্ণ পক্ষী বাসভূমি অঞ্চল হিচাপেও স্বীকৃতি দিছে। সংৰক্ষিত এলেকাটোত ১৬৭টা চৰাইৰ প্ৰজাতি আছে। সংৰক্ষিত এলেকাৰ জলাশয়ত থলুৱা মাছ আৰু অন্য জলচৰ জীৱ আৰু চৰাই যথেষ্টসংখ্যক আছে।

২.২ অৱস্থিতি

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য শিৱসাগৰ জিলাত ২৭°৪.৫' উত্তৰ অক্ষাংশ আৰু ২৭°১০' উত্তৰ অক্ষাংশ আৰু ৯৪°২৫' ৰ পৰা ৯৪°৪০' পূব দ্ৰাঘিমাংশৰ মাজত অৱস্থিত। অভয়াৰণ্যখন ১০০ৰ পৰা ১১০ মিটাৰ সাগৰপৃষ্ঠ ওপৰত অৱস্থিত।

অভয়াৰণ্যখনৰ উত্তৰত সাপেখাইতী বাম, ককিলামাৰী আৰু মিলনকুৰ গাঁও, পূবত ধাই আলি আৰু পানীদিহিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল, দক্ষিণে দিচাং নৈ আৰু পশ্চিমত ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী অৱস্থিত।

২০০১ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰীত ৩৮টা আৰু চি চি খুঁটাৰে অভয়াৰণ্যখনৰ সীমা নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। দেখা যায় যে গাঁওবাসীয়ে উত্তৰৰ ৭ৰ পৰা ১৭নং সীমান্ত খুঁটিলৈ কৃষিকৰ্ম কৰে আৰু দক্ষিণৰ ৩১ৰ পৰা ৩৭নং সীমান্ত খুঁটিলৈ কৃষিকৰ্ম কৰে। ৬.৫ কিঃমিঃ দৈৰ্ঘ্যৰ ডিমৌ নদীয়ে পক্ষী অভয়াৰণ্যখনৰ প্ৰাকৃতিক সীমা নিৰ্ধাৰণ কৰিছে।

২.৩ মাটি

ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ পাললিক মাটিৰে এলেকাটো গঠন হৈছে। ইয়াত কোনো শৈল গঠন নাই।

২.৪ পানী যোগান

ব্ৰহ্মপুত্ৰ, দিচাং আৰু ডিমৌ নৈ পানীৰ মূল উৎস। ইয়াত ভিন্ন আকৃতিৰ ১৭খন বিল আছে। বিলবোৰ হৈছে— বালিজন, ঘ'কা, শিঙৰাজান, ফুকলাই, দিঘালী, টকীয়া, জৰজৰীয়া, গেলাডিমৌ, উজানতলী, ললিতাংকুৰ, বৰপথাৰ, শগুনপাৰা, কান্দুলিজন, পুলাই, কটিয়ানি আৰু গৰৈমাৰী কেকোৰাখাটি বিলসমূহ সমমিতভাৱে বিস্তৃত। বাৰিষাৰ সময়ত অভয়াৰণ্যখন পানীৰে ওপচি থাকে আৰু সেয়ে জন্তুৰ আশ্ৰয়ৰ বাবে ওখ ঠাই নিৰ্মাণ অতি জৰুৰী। বানপানীয়ে যথেষ্ট পৰিমাণৰ গেদ ইয়াত গোট খুৱায়। সম্প্ৰতি জলাশয়সমূহত ক্ৰমশঃ গেদ গোট খাইছে আৰু এইবোৰৰ কোনো উপযুক্ত অধ্যয়ন হোৱা নাই।

২.৫ জলবায়ু

অঞ্চলটো নাতিশীতোষ্ণ জলবায়ুৰ ভিতৰত পৰে আৰু চাৰিটা ঋতুত বছৰটো ভাগ কৰিব পাৰি— শীতকাল, প্ৰাক্-মৌচুমী, মৌচুমী আৰু উত্তৰ মৌচুমী (শৰৎ কাল)।

— শীতকাল ৪ ডিচেম্বৰ, জানুৱাৰী আৰু ফেব্ৰুৱাৰী মাহত শীতকাল বিস্তৃত। এই সময়ত বতৰ ঠাণ্ডা আৰু আৰামদায়ক হয় আৰু মাজে মাজে কিনকিনীয়া বৰষুণে অতিশয় শীত পেলায়। কুঁৱলী সাধাৰণতে পৰে।

- **প্ৰাক্-মৌচুমী :** শুকান শীত আৰু আৰ্দ্ৰ মৌচুমীৰ মাজত এই সময় আৰু মাৰ্চ আৰু এপ্ৰিল মাহলৈ ই বিস্তৃত। তাপমাত্ৰা ক্ৰমশঃ বৃদ্ধি পায় আৰু এই ঋতুৰ শেষত বজ্ৰপাত হয়।
- **মৌচুমী :** মে'ৰ পৰা ছেপ্টেম্বৰলৈ মৌচুমীকাল। বৃষ্টিপাতৰ সমান্তৰালকৈ তাপমাত্ৰাৰ উঠা-নমা হয়। উষ্ম, আৰ্দ্ৰ আৰু ডাৱৰীয়া বতৰ এই ঋতুৰ লক্ষণ।
- **শৰৎকাল :** অক্টোবৰ আৰু নৱেম্বৰ মাহত এই ঋতু বিস্তৃত। নৱেম্বৰ মাহত বৰষুণ একেবাৰে নহয়।

শীতকালত গড় তাপমাত্ৰা ৭° চেলচিয়াছৰ পৰা ২৩° চেলচিয়াছলৈ আৰু গ্ৰীষ্মকালত ২১° চেলচিয়াছৰ পৰা ৩৩° চেলচিয়াছলৈ হয়। জুন মাহত সৰ্বাধিক গৰম পৰে আৰু ডিচেম্বৰ আৰু জানুৱাৰী মাহত অধিক শীত পৰে।

মে'ৰ পৰা ছেপ্টেম্বৰলৈ অধিক বৰষুণ পৰে। বিগত ২০ বছৰৰ গড় বৰষুণ ২,৩৭০ মিলিমিটাৰ। জুলাই মাহত সৰ্বাধিক বৰষুণ হয়।

২.৬ পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য

পক্ষী অভয়াৰণ্যখনৰ পৰিৱেশতন্ত্ৰ তৃণভূমি আৰু বিলসমূহক লৈ গঠিত প্লাৱনভূমিৰ ওপৰত গঢ় লোৱা। অভয়াৰণ্যখনৰ মাজেৰে বৈ যোৱা ডিমৌ নৈ উচ্চ খাৰৰ পানীৰে চিৰ প্ৰৱহমান। ই ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু দিচাং নৈৰ মাজত অৱস্থিত। ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ আৰ্দ্ৰ পাললিক তৃণভূমিৰ ই এক প্ৰতিনিধি।

বি এন এইচ এছৰ জাননীমতে অভয়াৰণ্যখন গুৰুত্বপূৰ্ণ পক্ষী এলেকা আৰু গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ডঃ পি কে শইকীয়া আৰু তেওঁৰ দলে গণনা কৰামতে ২০০৮ চনত ইয়াত ২৭,০০০ৰো অধিক চৰাই আছিল। বৰ্তমানলৈ পক্ষীবিদে ৭০বিধ পৰিভ্ৰমী চৰাইসহ ২৬৭টা চৰাই প্ৰজাতি ইয়াত চিনাক্ত কৰিছে। বহু প্ৰজাতি এতিয়াও চিনাক্ত হ'বলৈ বাকী।

দুখন নদীৰ মাজত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰ্দ্ৰভূমি হোৱা বাবে ইয়ালৈ বহু পৰিভ্ৰমী চৰাই আহে আৰু ইয়াত বিভিন্ন জলজ জীৱ আৰু মাছ পোৱা যায়। পক্ষীবিদৰ বাবে ই স্বৰ্গ সদৃশ। ইয়াত পোৱা মূল পক্ষী প্ৰজাতিসমূহ— ডিলেনিয়া ইণ্ডিকা, ফিকাছ গ্ল'মেৰাটা, এলবিৰিয়া লুচিডা, এনথ'চিফালাছ কাডাম্বা, ইউজেনিয়া জাম্ব'লানা, ব'ম্বাৰ্ছ চিবা, জিৰিফাছ জুজুবে, ইৰাইথ্ৰিনা ভেৰিগেট আদি।

২.৭ জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ সংশয় :

চোৰাং চিকাৰ আৰু মাছধৰা : অভয়াৰণ্যখনত পৰিভ্ৰমী চৰাইৰ চোৰাং চিকাৰ আৰু অবৈধ মাছধৰা কাৰ্য হয়। চোৰাং চিকাৰীয়ে খাদ্যৰ লগত বিহু মিহলাই চৰাই মাৰে।

স্থানীয় লোকেই অবৈধভাৱে মাছ মাৰে।

কাঠ বহিৰ্ভূত বনজ সম্পদৰ অবৈধ সংগ্ৰহ : দাঁতিকাষৰীয়া গাঁৱৰ ৰাইজে গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে খেৰ আদি সংগ্ৰহ কৰে।

পশুচাৰণ : কাষৰ গাঁৱৰ মানুহে পোহনীয়া জন্তুৰ বাবে সঘনাই ঘাঁহ সংগ্ৰহ কৰে।

৩) গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক পৰিচয় আৰু পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতিৰ পৰিচয়

৩.১ মূল তথ্য

মিলনকুৰ এখন ৰাজহ গাঁও আৰু ই শিৱসাগৰ জিলাত অৱস্থিত। ই ডি চিখন শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডলৰ অধীনত ২০১৭ চনৰ ১০ জানুৱাৰীত পঞ্জীয়ন কৰা হৈছে। পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ গাত লাগি আছে গাঁওখন।

তালিকা— ক : ই ডি চিখনৰ মূল তথ্য

বিৱৰণ	মূল তথ্য
ই ডি চিৰ নাম	মিলনকুৰ
গাঁও পঞ্চায়ত/ডি চি ডি চি	পশ্চিম পানীদিহিং
ৰাজহ চক্ৰ	ডিমৌ
জিলা	শিৱসাগৰ
বন সংমণ্ডল	শিৱসাগৰ
বন আঞ্চলিক	শিৱসাগৰ
বন লাট	দিচাংমুখ
স্থাপনৰ বছৰ	২০১৭
পঞ্জীয়ন নম্বৰ	KNP/FG.761/EDC/RC/SIVSAGAR DIVN./2016-17/01
ই ডি চিৰ চাৰিসীমাৰ বিৱৰণ	উত্তৰ : ব্ৰহ্মপুত্ৰ/কুমাৰগাঁও দক্ষিণ : পক্ষী অভয়াৰণ্য পশ্চিম : শীতলীয়া গাঁও পূব : সমুখগাঁও

উৎস : ২০১৭ চনৰ মাৰ্চত পি আৰ এ অনুশীলনত হোৱা আলোচনা আৰু ই ডি চিৰ ৰেক'ৰ্ড

৩.২ কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ

ই ডি চিখনৰ কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সভাৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ তলত দিয়া হ'ল (পৰিশিষ্ট IV- চহীৰ তালিকা, পৰিশিষ্ট V-ই ডি চিৰ সদস্যৰ গ্ৰুপ ফটো)।

তালিকা-খ : কাৰ্যকৰী সমিতিৰ পূৰ্ণ বিৱৰণ

নাম	বয়স	ঠিকনা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	ফোন নম্বৰ	পদবী
বিমলা প্ৰসাদ চুংক্ৰাং	৩৭	প্ৰযত্নে চন্দ্ৰকান্ত চুংক্ৰাং গাঁও : নামনি মিলনকুৰ	মেট্ৰিক	৯৮৫৪৬০৮৭৯০	সভাপতি
বনমালি বৰা	৫৮	প্ৰযত্নে প্ৰয়াত পুৰাৰাম বৰা	মেট্ৰিক	৯৬৭৮৪৭৯১৮২	সদস্য সচিব /লাট বিষয়া
অৰুণজ্যোতি দলে	২৫	প্ৰযত্নে সঞ্জীৱ দলে গাঁও : নামনি মিলনকুৰ	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	৮১৩৫৮০৭৯৪৫	সদস্য
সূৰ্য চুংক্ৰাং	৩৪	প্ৰযত্নে চন্দ্ৰকান্ত চুংক্ৰাং গাঁও : নামনি মিলনকুৰ	স্নাতক		সদস্য

নবীন পেণ্ড	৪৫	প্রযত্নে আদাডাং পেণ্ড	মেট্ৰিক		সদস্য
দিগন্ত দলে	৪২	প্রযত্নে আওৰাম দলে	মেট্ৰিক		সদস্য
প্রদীপ দলে	৪৩	প্রযত্নে প্রয়াত প্রতিনাথ দলে	অশিক্ষিত		সদস্য
জ্যোতিপ্ৰসাদ পেণ্ড	৩১	প্রযত্নে উকুধৰ পেণ্ড	অশিক্ষিত		সদস্য
ববেন পেণ্ড	৩০	প্রযত্নে হিৰণ্য পেণ্ড	উচ্চতৰ মাধ্যমিক		সদস্য
আইলেশ পেণ্ড	৫০		অশিক্ষিত		সদস্য
নৰনীতা পেণ্ড	৩৮	প্রযত্নে কিৰণ পেণ্ড	অশিক্ষিত		সদস্য
অনিতা কামান	৪০	প্রযত্নে বমাকান্ত কামান গাঁও : বাহিৰ মিলনকুৰ	অশিক্ষিত		সদস্য
কিৰিশ দলে	৪২	প্রযত্নে প্রয়াত তাতজুং দলে গাঁও : বাহিৰ মিলনকুৰ	মেট্ৰিক		সদস্য
উৎপল দলে	৪৫	প্রযত্নে প্রয়াত আৰুৰাম দলে গাঁও : নামনি মিলনকুৰ	মেট্ৰিক		সদস্য
বসন্ত মিলি	৪৫	প্রযত্নে প্রয়াত জিতেন মিলি গাঁও : উজনি মিলনকুৰ	উচ্চতৰ মাধ্যমিক		সদস্য
গোবিন্দ মিলি	২৭	প্রযত্নে দয়ৰাম দলে গাঁও : নামনি মিলনকুৰ	উচ্চতৰ মাধ্যমিক		সদস্য
মনোজ পেণ্ড	৪২	প্রযত্নে ওখুধৰ পেণ্ড গাঁও : নামনি মিলনকুৰ	মেট্ৰিক		সদস্য

উৎস : ই চি ডিৰ তথ্য

৩.৩ পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি

গাঁওখনত ৩০০টা পৰিয়াল আছে। ইয়াৰে ১৫১টা পৰিয়াল দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ। গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা ২৫০০। ২০১১ৰ লোকপিয়ল মতে মুঠ জনসংখ্যা আছিল ১৫৮০গৰাকী। ইয়াৰে ৮২০গৰাকী পুৰুষ আৰু ৭৬০গৰাকী মহিলা। মুঠ ৩০০টা পৰিয়ালৰ ভিতৰত ২১৭টা পৰিয়ালত ২০১৭ৰ মাৰ্চ মাহত সমীক্ষা চলোৱা হৈছিল। সমীক্ষাত তলত দিয়া তথ্যসমূহ পোৱা গৈছে—

তালিকা— গ : জনগাঁথনিক চিত্ৰ

জনগাঁথনি				
শ্ৰেণী	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	পুৰুষ	মহিলা	মুঠ
অ' বি চি	১	৩	২	৫
অনুসূচিত জনজাতি	২১৬	৬২৪	৬৩৭	১২৬১
মুঠ	২১৭	৬২৭	৬৩৯	১২৬৬

সমীক্ষা চলোৱা পৰিয়ালসমূহস মুঠ জনসংখ্যা হ'ল ১২৬৬ গৰাকী। ইয়াৰে ৬২৭গৰাকী পুৰুষ আৰু ৬৩৯গৰাকী মহিলা। জনসংখ্যাৰ বেছিসংখ্যকেই অনসূচিত জনজাতিৰ (এছ টি)।

ইয়াৰ পৰা আমি ক'ব পাৰোঁ যে—

(১) এটা পৰিয়ালত থকা জনসংখ্যা গড়ে গৈবাকী।

(২) গাঁওখনৰ লিংগ অনুপাত হৈছে ১০০গৰাকী পুৰুষৰ বিপৰীতে ১০১গৰাকী মহিলা।

তালিকা— ঘঃ বয়সৰ বিবিধতা চিত্ৰ

বয়স শ্ৰেণী	৫ বছৰতকৈ কম	৫-১৮ বছৰ	১৮-৪৫ বছৰ	৪৫-৬০ বছৰ	৬০ বছৰতকৈ অধিক
পুৰুষ	৫৭	১৮১	২৮৩	৬০	৪৬
মহিলা	৯৮	১৮৭	২৭১	৫২	৩১
মুঠ	১৫৫	৩৬৮	৫৫৪	১১২	৭৭

৩.৪ শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ

ই ডি চিটোৰ শিক্ষাগত চিত্ৰ তলত দিয়া ধৰণৰ—

বয়স শ্ৰেণী	শিক্ষাগত চিত্ৰ						
	প্ৰাথমিক	মাধ্যমিক	উচ্চ	উচ্চতৰ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	অশিক্ষিত
২৫ বছৰতকৈ কম	৭৩	৮৯	১১০	৪৯	১০	০	৪৩
২৫ বছৰতকৈ অধিক	১৬৯	১৮০	১১৮	৫৩	২১	০	১৭৮
মুঠ	২৪২	২৬৯	২২৮	১০২	৩১	০	২২১

৬৮.৮৭ শতাংশৰ অধিক জনসংখ্যা শিক্ষিত।

জীৱিকা কৌশল দুই ধৰণে আহৰণ কৰে— আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক। ই ডি চিখনৰ এলেকাত আনুষ্ঠানিক পদ্ধতিৰে পৰম্পৰাগতভাৱে কৌশল বিকাশ কৰি অহা হৈছে। মানুহে তলৰ বিষয়সমূহত পৰম্পৰাগত কৌশল অৱলম্বন কৰে :

ক) কৃষি

খ) বয়ন

গ) বাঁহ-বেতৰ শিল্প

৩.৫ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

মানুহবোৰ মূলতঃ কৃষি আৰু পশুপালনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওখনৰ ভূমিৰ ব্যৱহাৰ গাঁথনিৰ পৰা প্ৰাপ্ত তথ্যমতে ভূমিৰ ব্যৱহাৰ তলত দিয়া ধৰণৰ—

কৃষি ভূমি — ৪৫ শতাংশ

গছ আবৃত — ৮ শতাংশ

বাসভূমি — ৩৫ শতাংশ

জলাশয়— ৯ শতাংশ

পতিত ভূমি — ৩ শতাংশ

৩.৬ ভূমি মালিকানাৰ ধৰণ

ভূমি দখলৰ গাঁথনিৰ তথ্যমতে

* ৫৮ শতাংশ উপস্থিত কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম)

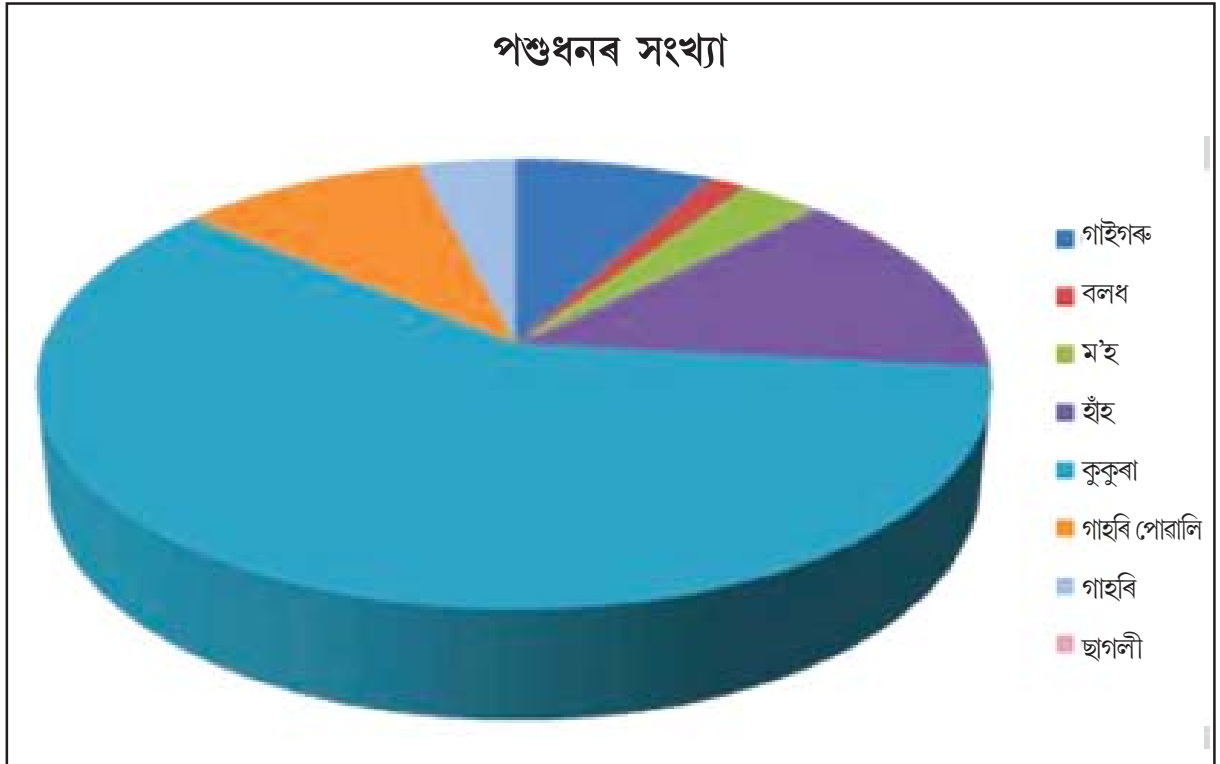
* ২১ শতাংশ ক্ষুদ্র কৃষক (২-১০ হেক্টৰ)

* ২০ শতাংশ ধনী কৃষক (১০ হেক্টৰতকৈ বেছি)

৩.৭ পশুধন

পৰিয়ালসমূহে বখা পশুধনসমূহ—

ক্রমিক নং	পশুধন	সংখ্যা
১	গাইগৰু	৪০০
২	বলধ	৮০
৩	ম'হ	১৬৭
৪	হাঁহ	৭০০
৫	কুকুৰা	৩০০০
৬	গাহৰি পোৱালি	৫০০
৭	গাহৰি	২০০
৮	ছাগলী	৪০

৩.৮ গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা

যিকোনো বসতিতে মৌলিক আন্তঃগাঁথনিৰে বহনক্ষম জীৱিকাৰ বিকল্প প্ৰদান কৰে। গাঁৱৰ বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি আশাপ্ৰদ নহয়। যাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিৰ সাম্প্ৰতিক অৱস্থা তলত দেখুওৱা হ'ল

তালিকা— চঃ বস্তুনিষ্ঠ আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নম্বৰ	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি (গাঁৱৰ ভিতৰত নে বাহিৰত)	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃমিঃ)	মন্তব্য
১	বাছ আস্থান	বাহিৰত		৪	শোচনীয়
২	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	বাহিৰত		৫	শোচনীয়
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	৩		শোচনীয়
৪	মজলীয়া বিদ্যালয়	ভিতৰত	১		শোচনীয়
৫	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত		৩	ভাল
৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত		১৫	ভাল
৭	মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত		১৫	ভাল
৮	ডাকঘৰ	ভিতৰত	১		মধ্যমীয়া
৯	বেংক	বাহিৰত		২৬	ভাল
১০	টেলিফোন	বাহিৰত		২৬	ভাল
১১	অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	২		মধ্যমীয়া
১২	গাঁও পঞ্চায়তৰ কাৰ্যালয়	ভিতৰত		৭	ভাল
১৩	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত		২৬	ভাল
১৪	আৰক্ষী চকী / থানা	বাহিৰত		২৬	ভাল
১৫	বন লাট কাৰ্যালয়	বাহিৰত		৭	ভাল
১৬	বন সংমণ্ডল কাৰ্যালয়	বাহিৰত		৪১	ভাল
১৭	ৰে'লৱে ষ্টেচন	বাহিৰত		১০০	ভাল
১৮	খোৱাপানীৰ উৎস	নাই	—	—	—
১৯	সামূহিক প্ৰেক্ষাগৃহ	নাই	—	—	—
২০	বিদ্যুৎ সংযোগ থকা গৃহ		৬০	—	—
২১	ষ্ট্ৰীট লাইট	নাই	—	—	—
২২	ট্ৰেক্টৰৰ সংখ্যা	ভিতৰত	২		
২৩	পাৰাৰ টিলাৰৰ সংখ্যা	ভিতৰত	১		
২৪	মন্দিৰ / নামঘৰ	ভিতৰত	৭		ভাল
২৫	জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়	বাহিৰত		৪৫	ভাল
২৬	বাহিৰৰ সংখ্যা (কাৰ/ট্ৰাক)	নাই			
২৭	জে চি বিৰ সংখ্যা	নাই			
২৮	সমীপৰ বজাৰ	বাহিৰত		৬	ভাল

ওপৰৰ তালিকাৰ পৰা গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিৰ সন্দৰ্ভত তলত দিয়া তথ্যসমূহ পোৱা যায়—

বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনি : গাঁওখনৰ বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনি সন্তোষজনক নহয়। ইয়াত পকী ৰাস্তা উপযুক্ত বিদ্যুৎ সংযোগ, পানী যোগান, মোবাইল নেটৱৰ্ক আদিৰ অভাৱ। যাতায়াত আৰু যোগাযোগৰ কোনো ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থা নাই। গাঁওবাসীয়ে চাইকেল নতুবা অধিক ভাড়াত ব্যক্তিগত বাহন ব্যৱহাৰ কৰি যাতায়াত কৰে।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সুবিধা : গাঁওখনত শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সুবিধা ন্যূনতম। বিদ্যালয়সমূহৰ আন্তঃগাঁথনি শোচনীয়। উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয়সমূহ গাঁওখনৰ পৰা কিছু দূৰৈত অৱস্থিত। গাঁওখনৰ ভিতৰত আৰু ওচৰে-পাজৰে থকা স্বাস্থ্যকেন্দ্ৰৰ স্বাস্থ্য সুবিধা অতি শোচনীয়। আনহাতে গাঁওখনত ৰাজহুৱা প্ৰসাৰণাৰ দৰে অনাময় ব্যৱস্থাবোৰো অভাৱ।

চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ যেনে আৰক্ষী থানা, ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি যথেষ্ট দূৰত্বত অৱস্থিত। গাঁওবাসীৰ যাতায়াতৰ বাবে উপযুক্ত ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থা নথকাত এই দূৰত্ব অধিক বৃদ্ধি পোৱাৰ দৰে হয়।

বিত্তীয় অনুষ্ঠান : বেংক আৰু ডাকঘৰ দৰে বিত্তীয় অনুষ্ঠানৰ সুবিধা গাঁওখনৰ পৰা যথেষ্ট দূৰত্বত অৱস্থিত। সেয়ে কমসংখ্যক লোকৰ বেংক বা ডাকঘৰত ধন জমা একাউণ্ট আছে।

৩.৯ কৃষি/শস্য

গাঁওখনত উৎপাদিত শস্য হৈছে —

খাৰিফ শস্য : ধান (শালি, বড়ো)

ৰবি শস্য : শাক-পাচলি

গাঁওখনৰ বেছি সংখ্যক পৰিয়ালেই ধান, তৈলশস্য আৰু শাক-পাচলি উৎপাদনৰ লগত জড়িত।

বিভিন্ন শস্যৰ উৎপাদন তলত দিয়া ধৰণৰ—

- ক) শালিধান : উৎপাদন ১৮৮৮ কুইণ্টল; উৎপাদন হাৰ : প্ৰতি হেক্টৰত ৩০ কুইণ্টল
- খ) তৈলশস্য : উৎপাদন ৮১৯ কুইণ্টল; উৎপাদন হাৰ : প্ৰতি হেক্টৰত ১৫ কুইণ্টল
- গ) শাক-পাচলি : উৎপাদন ১২২ কুইণ্টল; উৎপাদন হাৰ : প্ৰতি হেক্টৰত ১৫ কুইণ্টল

৩.১০ পশুখাদ্য

এইক্ষেত্ৰত গাঁওবাসী ওচৰৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁৱত পশুখাদ্যৰ মূল উৎস :

- ক) স্থানীয় কৃষিভূমি
- খ) স্থানীয় বজাৰ
- গ) পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ সীমা

৩.১১ বজাৰ

গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মূল বজাৰ হৈছে :

- ক) গেলামাল/ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা : ৭ কিলোমিটাৰ দূৰৈত দিচাংমুখ
- খ) সাপ্তাহিক/দ্বি-সাপ্তাহিক বজাৰ : ৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈত সমুখজান
- গ) প্ৰধান বজাৰ : ২০ কিলোমিটাৰ দূৰৈত ডিমৌ

৩.১২ পানীৰ উৎস

পানীৰ প্ৰধান উৎসসমূহ হৈছে—

- ক) ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী (পানীৰ উপলব্ধতা : বছৰজোৰা)
- খ) নাছাৰ পুখুৰী (পানীৰ উপলব্ধতা : ঋতুভিত্তিক)
- গ) দমকলৰ সংখ্যা : ২০০টা (পানীৰ উপলব্ধতা পৰ্যাপ্ত)

৩.১৩ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁওখনত শক্তিৰ মূল উৎস

- ক) কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৩০০টা (উৎস : বাৰী-বস্তি, পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ সীমান্ত অঞ্চল)
- খ) কেৰাচিন : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ২৯০টা (উৎস : নিটৱতী বজাৰ)

৩.১৪ আৰ্থ-সামাজিক স্থিতি

সামাজিক গাঁথনি : গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকল মিচিং (এছ টি) সম্প্ৰদায়ৰ। তেওঁলোকৰ মাজত শ্ৰেণী বিভাজন নাই কোনো গভীৰ সামাজিক বিভাজন নাই। সম্প্ৰদায়টোৱে পাত্ৰীয়াৰচল সমাজ পদ্ধতি মানি চলে। পুৰুষ-মহিলা উভয়ে আৰ্থ-সামাজিক কাম-কাজ যেনে : ধান খেতি, পশুপালন আদি কামত সমানে অংশগ্ৰহণ কৰে।

অৰ্থনৈতিক অৱস্থা : গাঁওবাসীৰ আৰ্থিক অৱস্থা আশাপ্ৰদ নহয়। সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰধান জীৱিকা কৃষিভিত্তিক কাম-কাজ আৰু পশু পালন। এটা পৰিয়ালৰ বাৰ্ষিক আয় ২৫,০০০ৰ পৰা ৪৫,০০০ টকা। অতিৰিক্ত বিৱৰণ পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত দিয়া হৈছে।

৪) জীৱিকা সম্পদৰ সবিশেষ আৰু দুৰ্বলতা প্ৰসংগ

এই অধ্যায়ত জীৱিকা সম্পদ আৰু ইয়াৰ সাম্প্ৰতিক অৱস্থাৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা হ'ব। দুৰ্বলতা প্ৰসংগও ইয়াত বিশ্লেষণ কৰা হ'ব।

৪.১ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণ

বহনক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক (এছ এল এফ) মতে, এখন গাঁৱত জীৱিকাৰ বিকাশৰ বাবে দৰকাৰী পাঁচটা সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ জীৱিকা সম্পদ হৈছে মানৱ সম্পদ, আৰ্থিক সম্পদ, সামাজিক সম্পদ, প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু বস্তুনিষ্ঠ সম্পদ। এই পাঁচটা সম্পদৰ স্থিতি তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

মানৱ সম্পদ :

গাঁওখনৰ প্ৰায় ৬৮ শতাংশ লোক শিক্ষিত। মাত্ৰ ৩১ গৰাকী লোক গাঁওখনৰ ভিতৰত স্নাতক আৰু তেওঁলোকৰ কোনেও স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী সম্পূৰ্ণ কৰিব পৰা নাই। গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকলে যথেষ্টসংখ্যক পৰম্পৰাগত দক্ষতা যেনে : বয়ন আৰু বাঁহ আৰু বেতৰ শিল্প, পশু পালন আদি বহন কৰি আহিছে। গাঁওখনৰ প্ৰায় ৩০০ গৰাকী ব্যক্তি বাঁহ-বেতৰ শিল্পীৰ লগত জড়িত। অতি কম সংখ্যক লোকহে চাকৰি আৰু ব্যৱসায়ৰ লগত জড়িত। গাঁওখন লোকসকলক যথেষ্ট সক্ৰিয় কিন্তু সুৰা সেৱনৰ প্ৰৱণতাই তেওঁলোকক নিষ্কৰ্মা কৰি তুলিছে।

বাস্তুৱিক সম্পদ :

গাঁওখনত তিনিখন প্ৰাথমিক আৰু এখন মজলীয়া বিদ্যালয় আছে। দুটা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আছে। গাঁওখনত এখন খেলপথাৰো আছে। ইয়াত থকা এটা মথাউৰিয়ে গাঁওখনৰ পূব অংশৰ প্ৰায়খিনিয়েই আগুৰি আছে। গাঁওখন দুখন ট্ৰেক্টৰ আৰু এখন পাৱাৰ টিলাৰ আছে। পশুপালন ক্ষেত্ৰত ৪০০ টা গাইগৰু, ৮০ টা বলধ, ১৬৭ টা ম'হ, ৭০০ টা হাঁহ, ৩,০০০ টা কুকুৰা, ৫০০ টা গাহৰি পোৱালি, ২০০ টা গাহৰি আৰু ৪০ টা ছাগলী আছে। গাঁওখনৰ বাস্তৱ অৱস্থা অতি শোচনীয় আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ ঠাই যেনে : হাস্পাতাল, বজাৰ, বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয় আদিলৈ যাতায়াতৰ বাবে উপযুক্ত যোগাযোগ ব্যৱস্থা নাই। গাঁওখনৰ

বেছিভাগ ঘৰেই বাঁহ আৰু বেতেৰে ওখ চাঙত সজা, যাক জনপ্ৰিয়ভাৱে চাংঘৰ বোলা হয়। এই চাংঘৰসমূহে বাৰিষা কালত হোৱা বানপানী আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ আক্ৰমণৰ পৰা লোকসকলক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰে।

প্ৰাকৃতিক সম্পদ :

গাঁওখন সাৰুৱা ভূমিৰে আশীৰ্বাদপুষ্ট আৰু সেয়েহে ধানখেতি আৰু অন্যান্য কৃষিকাৰ্যৰ বাবে এই ভূমি অতি উপযুক্ত। যি কি নহওক গাঁওখন ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পাৰত অৱস্থিতি হোৱা বাবে মীনপালনৰ যথেষ্ট সুবিধা আছে। কিন্তু বাৰিষাকালত এই ব্ৰহ্মপুত্ৰই বানপানীৰ প্ৰধান কাৰণ হৈ পৰে। পক্ষী অভয়াৰণ্যখন গাঁওখনৰ উত্তৰ অংশ অৱস্থিত। এই অভয়াৰণ্যখন বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ চৰাই যেনে : বাৰ-হেডেড গুছ, গ্ৰেলেগ গুছ, স্পটবিল ডাক, মালাৰ্ডছ, গাৰৱাল, পাইগন, গাগেৰ্নি, ছ'ভেলাৰ, ৰেড ক্ৰেছটেড পুৰ্কাড, ক'মন পুৰ্কাড, ফেৰোজেনিয়াছ ডাক, এডজাটেণ্ট ষ্টৰ্ক, কিংফিছাৰ, লেজাৰ এডজাটেণ্ট ষ্টৰ্ক, অপেন বিল ষ্টৰ্ক, হোৱাইট নেকড ষ্টৰ্কৰ বাবে বিখ্যাত। গাঁওখন বাঁহ, ঘাস, ফল, শিমলু আৰু কিছু স্থানীয় প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদৰ ক্ষেত্ৰতো অতি চহকী।

সামাজিক সম্পদ :

গাঁওখনত ছটা নামঘৰ, দুটা মন্দিৰ আৰু এটা গীৰ্জা আছে। গাঁওবুঢ়া হ'ল গাঁওখনৰ মুৰব্বী আৰু ধৰ্মীয় মুৰব্বী। যিহেতু সম্প্ৰদায়টোৰ মাজত যথেষ্ট একতা আছে, তথাপিও কেতিয়াবা সুৰাসক্তিৰ বাবে গাঁওখনত অপ্ৰীতিকৰ পৰিস্থিতিৰো উদ্ভৱ হয়। মিচিং সম্প্ৰদায়ৰ মহিলাসকল বয়নত অতি পাৰ্গত। পৰম্পৰাগতভাৱে তেওঁলোকে এই অনুশীলন শৈশৱৰপৰাই কৰি আহে। সম্প্ৰদায়টোৱে বিভিন্ন ধৰণৰ উৎসৱ আৰু পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতি যেনে : বিহু আৰু আলি-আয়ে-লুগাং পালন কৰে। জনজাতীয় খাদ্য আৰু সুৰাও সম্প্ৰদায়টোৰ মাজত অতি জনপ্ৰিয়। শুকান মাছ, পোৰা গাহৰি, বিভিন্ন ধৰণৰ ভাত সম্প্ৰদায়টোৱে বিস্তৃতভাৱে প্ৰস্তুত কৰে।

বিত্তীয় সম্পদ :

মুখ্য বেংকসমূহৰ শাখাৰ সমূহৰ বেছিভাগ ২৬ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ ডিমৌত অৱস্থিত। ২০০ গৰাকী ব্যক্তিৰ বেংক একাউণ্ট আছে আৰু ১৬০ গৰাকীৰ এম জি এনৰেগাৰ জবকাৰ্ড আছে। গাহৰি পালন, পাত পলু পালন আৰু ধান খেতি হ'ল সম্প্ৰদায়টো উপাৰ্জনৰ মুখ্য উৎস। সম্প্ৰদায়টোৰ মাজত পৰম্পৰাগতভাৱে ধন বিনিময় প্ৰথাও আছে। ব্যক্তিগত ধাৰ দিওঁতাৰ পৰা সাধাৰণতে কৃষিভূমি আৰু পশুধন বন্ধকত থৈ তেওঁলোকে ঋণ লয়। গাঁওবাসীৰ মাজত বৰ্তমানলৈকে আত্মসহায়ক গোট আৰু যুটীয়া দায়বদ্ধ গোটৰ জনপ্ৰিয়তা গঢ়ি উঠা নাই।

৪.২ জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ

উপলব্ধ পাঁচ প্ৰকাৰৰ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণৰ জৰিয়তে এখন গাঁৱৰ জীৱিকা-পঞ্চভূজ অধ্যয়ন কৰা হয়। এই পঞ্চভূজ সমন্বিত নহয়, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লিখিত কৌশল আৰু কাৰ্য কৰি ইয়াৰ ব্যৱধান হ্ৰাস কৰিব পাৰি।

৪.৩ দুৰ্বলতা প্ৰসংগ বিশ্লেষণ :

মিলনকুৰ গাঁওখন প্ৰধানভাৱে আৰু অধিকভাৱে বানপানীৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হয়। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উপাচি পৰা পানী গাঁওখনৰ ভিতৰত প্ৰৱেশ কৰি বানপানীৰ সৃষ্টি কৰে। সাধাৰণতে জুন-আগষ্ট মাহত এই বানপানী হয়। কৃষিভূমি পানীৰ তলত বুৰ যায় আৰু গাঁওখনক আন ঠাইৰ লগত সংযুক্ত কৰা মূল পথবোৰো পানীয়েও বুৰাই পেলাই। ইয়াৰ ফলত হাতীবাসীৰ যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুতৰ অসুবিধাৰ সৃষ্টি হয়। আনহাতে এই বানপানীৰ সময়ছোৱাতে পানীৰ পৰা উৎপন্ন হোৱা বিভিন্ন বেমাৰৰ পানী শুকুৱাৰ পিছত ব্যাপকভাৱে প্ৰাদুৰ্ভাব ঘটে। ইয়াৰ উপৰি গাঁওবাসী ঋতুগত ৰোগ যেনে : ডিচেন্ট্ৰী আৰু মেলেরিয়াতো নিয়মিতভাৱে আক্ৰান্ত হয়। ডিচেন্ট্ৰীয়ে জুলাই-অক্টোবৰ মাহত মহামাৰী ৰূপ লয় আৰু মেলেরিয়াই সাধাৰণতে মাৰ্চ আৰু এপ্ৰিল মাহত গাঁওবাসীক আক্ৰান্ত কৰে।

কীট-পতংগই শস্যত আক্ৰমণ কৰি সেইবোৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰে। এই আক্ৰমণ অধিক দেখা যায় ছেপ্টেম্বৰ-নৱেম্বৰ মাহত।

খেতি চপোৱা সময় নৱেম্বৰ-ফেব্ৰুৱাৰী মাহত হাতীৰ উপদ্ৰৱে কৃষিশস্যৰ লগতে গাঁৱৰ মানুহৰ ঘৰ-দুৱাৰৰ ওপৰতো উপদ্ৰৱ চলাই। হাতীৰ উপদ্ৰৱ উপৰি বনৰীয়া ম'হেও শস্যভূমিত উপদ্ৰৱ চলাই শস্যসমূহ বিনষ্ট কৰে।

8.8 ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

মিলনকুৰ ই ডি চিৰ কৃষি দিনপঞ্জীয়ে বিভিন্ন শস্য উৎপাদন আৰু বন্যপ্ৰাণী উপদ্ৰৱ, ৰোগ আৰু বানপানীৰ প্ৰভাৱ আদি দুৰ্যোগৰ পৰিচয় প্ৰদান কৰে। এলেকাটোত উৎপাদন হোৱা শস্যৰ ভিতৰত জানুৱাৰীৰ পৰা এপ্ৰিলৰ ভিতৰত বড়োধান, জুনৰ পৰা অক্টোবৰৰ ভিতৰত শালি খেতি হয়। ইয়াৰ বাহিৰেও অন্য শাক-পাচলি যেনে বিলাহী, আলু, ফুলকৰি, বন্ধাকৰি আদি আৰু অন্যান্য শস্য যেনে মাকৈ, সৰিয়হ আদি উৎপাদন কৰা হয়।

ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী, মিলনকুৰ ই ডি চি

মাহ	জানু	ফেব্ৰু	মাৰ্চ	এপ্ৰিল	মে'	জুন	জুলাই	আগষ্ট	ছেপ্টে	অক্টো	নৱে	ডিচে
শস্য	বড়োধান					শালিধান						
									শাক-পাচলি (বন্ধাকৰি, বঙালাউ, আলু, বিলাহী)			
	মাকৈ									সৰিয়হ		
দুৰ্যোগ / শংকা						বানপানী						
			মেলোৰিয়া				ডিচেণ্ট্ৰি					
জন্তুৰ উপদ্ৰৱ	হাতী						হাতী					
	ম'হ											ম'হ

ই ডি চিখনত জুনৰ পৰা ছেপ্টেম্বৰলৈ বানে শস্যৰ ক্ষতি কৰে আৰু মেলেৰিয়া (মাৰ্চৰ পৰা এপ্ৰিললৈ) আৰু ডিচেণ্ট্ৰি (জুলাইৰ পৰা অক্টোবৰলৈ) ৰোগৰ প্ৰাদুৰ্ভাৱ দেখা যায়। জন্তুৰ উপদ্ৰৱ আন এক সমস্যা। হাতী আৰু ম'হৰ উপদ্ৰৱে খেতি আৰু সম্পত্তিৰ ক্ষতিসাধন কৰে।

৫) সাম্প্ৰতিক পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

এই অধ্যায়ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ লগত পোনপটীয়াকৈ জড়িত কিছুমান জৰুৰী সংযোগ আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যকৰী পদ্ধতিৰ আলোচনা কৰা হৈছে। এই কাৰ্যসূচী পৰিকল্পনাবোৰে বহনক্ষম উন্নয়ন আৰু বন আৰু বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণৰ সামগ্ৰিক পথ দেখুৱায়। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত ইয়াক ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা হিচাপে জনা যায়। তদুপৰি, জনজাতীয় উপ-পৰিকল্পনা, অনুসূচিত জাতি অংশ পৰিকল্পনা আদি বন বিভাগে ৰূপায়ণ কৰা বহু আঁচনি আছে। কিছুমান জড়িত বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকা সেৱা প্ৰদান কৰে। এই বিভাগবোৰে প্ৰায়ে বনাঞ্চলত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যুটীয়া (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ ৰূপায়ণৰ পিছত যুটীয়া বন ব্যৱস্থাপনা গ্ৰহণ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চি গ্ৰহণ কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে জে এফ এম চি গঠন আৰু যুটীয়া বন ব্যৱস্থাপনাৰ কাৰণে কিছুমান কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা হাতত লোৱা হয়। ই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত উপযুক্ত গুৰুত্ব দিয়ে আৰু তাৰবাবে প্ৰয়োজনীয় নীতি-নিৰ্দেশনা দিয়ে। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ২০১৪ চনৰ ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা কোডৰ আধাৰত প্ৰস্তুত।

৫.১ পৰিৱেশ স্পৰ্শকাতৰ মণ্ডল

পৰিচয় :

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যত থলুৱা আৰু পৰিভ্ৰমী মিলি মুঠ ১৬৭বিধ প্ৰজাতিৰ চৰাই পোৱা যায়। এই জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ সম্পৰ্কিত এক আৰ্দ্ৰভূমি। জলমগ্ন জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য হোৱা বাবে ইয়াত জলজ উদ্ভিদ আৰু জীৱ-জন্তু পৰ্যাপ্ত পৰিমাণে দেখা যায়। যিহেতু জীৱবোৰক একে ঠাইতে ধৰি ৰখা সম্ভৱ নহয়, সেয়ে অভয়াৰণ্যৰ চৌদিশৰ কিছু কাম-কাজ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলগা হয়। সেয়ে আই বি ডব্লিউ এৰ ২০০২ চনৰ ২১ জানুৱাৰীৰ নিৰ্দেশ, ৰাষ্ট্ৰীয় বন্যপ্ৰাণী কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা (২০০২-২০০৬), ৰাষ্ট্ৰীয় বন্যপ্ৰাণী বোৰ্ডৰ ২০০৫ চনৰ ১৭ মাৰ্চৰ নিৰ্দেশনা, ৪৬০/২০০৪ৰ আধাৰত মহামান্য উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ সিদ্ধান্ত আৰু পৰিৱেশ (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮৬ আৰু পৰিৱেশ (সংৰক্ষণ) বিধি ১৯৮৬ৰ বিভিন্ন অনুচ্ছেদৰ ভিত্তিত পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ চাৰিওকাষে জৈৱ সংবেদনশীল এলেকা ঘোষণাৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হয়।

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ পৰিৱেশ স্পৰ্শকাতৰ মণ্ডলৰ কাৰণে পৰামৰ্শদাতা সমিতি গঠন

ভাৰত চৰকাৰৰ বন আৰু পৰিৱেশ বিভাগৰ নিৰ্দেশনামতে পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য পৰামৰ্শদাতা সমিতি গঠন কৰা হয়।

সমিতিৰ সদস্যসকল ক্ৰমে

- ১) দিগন্ত বৰবৰুৱা, এ এফ এছ, ডি এফ অ', শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডল
- ২) চক্ৰ বিষয়া, ডিমৌ ৰাজহ চক্ৰ
- ৩) ডঃ ৰেৱজ্যোতি ষ্টেফ'ৰ্ড, প্ৰবক্তা শিৱসাগৰ কলেজ, জয়সাগৰ
- ৪) বিমান টায়ে, সভাপতি, পশ্চিম পানীদিহিং গাঁও পঞ্চায়ত

সমিতিখনে পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ চৌপাশে জৈৱ সংবেদনশীল এলেকা ঘোষণাৰ বাবে তলৰ প্ৰস্তাৱবোৰৰ পৰামৰ্শ দিয়ে।

- ১) পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাৰ বিস্তৃতি।
- ২) ঘাত প্ৰশমন হিচাপে পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাৰ প্ৰয়োজনীয়তা।
- ৩) পানীদিহিং জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ পদ্ধতি।

৪) এলেকাটোৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা মাষ্টাৰ প্লেনত বহল পৰিসৰৰ তৎপৰতাৰ পৰামৰ্শ।

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ বৈশিষ্ট্য

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য অসমৰ শিৱসাগৰ জিলাত। পানীদিহিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ কিছু অংশ তহচিল বহিৰ্ভূত এলেকাৰ বৃহৎ অংশক লৈ ১৯৯৯ চনত পক্ষী অভয়াৰণ্যখন গঠন কৰা হয়।

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য গঠন হৈছে

পানীদিহিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল = ২.৯৩ বৰ্গকিলোমিটাৰ

তহচিল বহিৰ্ভূত এলেকা = ৩১.০০ বৰ্গকিলোমিটাৰ

মুঠ এলেকা ৩৩.৯৩ বৰ্গকিলোমিটাৰ

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য, যিখন পক্ষীৰ বাসস্থানৰ বাবে অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ, শিৱসাগৰ জিলাত অৱস্থিত। ২৭°৪.৫' উত্তৰৰ পৰা ২৭°১০' উত্তৰ অক্ষাংশ আৰু ৯৪°২৫' পূব আৰু ৯৪°৪০' পূব দ্ৰাঘিমাংশৰ মাজত অভয়াৰণ্যখন অৱস্থিত। সাগৰ পৃষ্ঠৰ পৰা ই ১০০-১১০ মিটাৰ উচ্চতাত অৱস্থিত। বোম্বে নেছাৰেল হিষ্ট্ৰি ছ'চাইটি (বি এন এইচ এছ) এই অভয়াৰণ্যখনত গুৰুত্বপূৰ্ণ পক্ষী বাসস্থান (ইম্পৰটেণ্ট বাৰ্ড হেবিটেণ্ট, আই বি এ) হিচাপে স্বীকৃতি প্ৰদান কৰিছে। তথ্য মতে ইয়াত ১৬৭ বিধ প্ৰজাতি চৰাই পোৱা যায়। পানী দিহিঙৰ জলাশয়সমূহৰ বাবে ই থলুৱা মাছ আৰু অন্যান্য প্ৰাণী আৰু চৰাইৰ উপযুক্ত বাসস্থান হৈ পৰিছে।

এই অঞ্চলটোৰ ভূমি ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ বানে পেলোৱা পলসেৰে পৰিপূৰ্ণ। পানীদিহিং অভয়াৰণ্যৰ সমগ্ৰ অঞ্চল বিভিন্ন ধৰণৰ বিলেৰে পৰিপূৰ্ণ। পানীৰ মুখ্য উৎস হ'ল ব্ৰহ্মপুত্ৰ, দিচাং আৰু ডিমৌ নদী। পানীদিহিং অভয়াৰণ্যৰ অন্তৰ্ভাগত ১৪ খন বিল আছে। বাৰিষা কালত সমগ্ৰ পানীদিহিং অভয়াৰণ্যতে বানপানী উঠে আৰু বৰ্ষাঋতুৰ শেষত ইয়াৰ অতিৰিক্ত পানীভাগ ডিমৌ আৰু দিচাং নদীৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰলৈ ওলাই যায়। সেয়েহে শীতকালত পানীৰ অভাৱ অনুভৱ হয়। পানীদিহিং অভয়াৰণ্য ঘাঁহভূমি আৰু আৰ্দ্ৰভূমিৰে পৰিৱেশিত হৈ আছে। পানীদিহিং অভয়াৰণ্যখন তিনিফালৰ পৰা মানুহৰ বসতিয়ে আৱৰি আছে। অভয়াৰণ্যৰ সীমান্তৱৰ্তী গাঁৱৰ লোকসকলে এই অভয়াৰণ্যৰ অতিমাত্ৰা পশুচাৰণ কৰে। ইয়াৰ উপৰি শীতকালত পৰিভ্ৰমী চৰাইবোৰেও পানীদিহিং অভয়াৰণ্য দৰ্শন কৰিবলৈ আহে।

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যক জৈৱ সংবেদনশীল এলেকা ঘোষণাৰ বাবে জাননী প্ৰস্তুতৰ খচৰা সমিতি

অসম চৰকাৰৰ পৰিৱেশ আৰু বন বিভাগৰ জাননী নম্বৰ এফ আৰ ডব্লিউ.১/২০০৭ তাৰিখ ৫ নৱেম্বৰ ২০১৪, ভাৰত চৰকাৰৰ নিৰ্দেশনা নীতি মতে জাৰি কৰা জাননী নং ১-৯/২০০৭ ডব্লিউ এল-১(প্ৰাইভেট) তাৰিখ ০৯-০২-২০১১ মতে পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ পৰিৱেশ স্পৰ্শকাতৰ মণ্ডল নিৰ্ধাৰণ আৰু ইয়াৰ জোখ-মাখৰ বাবে খচৰা প্ৰস্তুত কৰিবলৈ তলত দিয়াত সমিতিখন গঠন কৰে।

- ১) ৰাই সূৰ্যনাৰায়ণ, আই এফ এছ, অধ্যক্ষ
- ২) ডঃ অলকা ভাৰ্গৱ, আই এফ এছ, সদস্য
- ৩) চি আৰ ভ'বৰা, আই এফ এছ, আহ্বায়ক সদস্য

এফ আৰ ডব্লিউ.১/২০০৭/১৩৪ তাৰিখ : ২৪/০৪/২০১৫ৰে জাননী মতে এই সমিতিখন তলত দিয়াৰ দৰে পুনৰ গঠন কৰা হয় —

- ১) ডঃ অলকা ভাৰ্গৱ, আই এফ এছ, অধ্যক্ষ

- ২) ৰাই সূৰ্যনাৰায়ণ, আই এফ এছ, সদস্য
- ৩) চি আৰ ভ'বৰা, আই এফ এছ, আহ্বায়ক সদস্য

আংশিক সংশোধন জননী এফ আৰ ডব্লিউ.১/২০০৭/১৩৪ তাৰিখঃ ১৭/০৬/২০১৫ত আই এফ এছ ৰাই সূৰ্যনাৰায়ণৰ ঠাইত উৎপল বৰাক সমিতিখনৰ সদস্য হিচাপে স্থলাভিষিক্ত কৰা হয়।

শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডলৰ ডি এফ অ' এন কে মালাকাৰেও সহযোগ কৰে।

ৰাজহুৱা শুনানী :

প্ৰস্তাৱিত জৈৱ সংবেদনশীল মণ্ডলত শিৱসাগৰ ৰাজহ চক্ৰৰ অন্তৰ্গত কিছুসংখ্যক ৰাজহ গাঁও সোমাই পৰাত শিৱসাগৰ ৰাজহ চক্ৰৰ চক্ৰ বিষয়াকো এই পৰামৰ্শদাতা সমিতিত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয় আৰু তলত দিয়া দৰে সমিতিখন নতুনকৈ গঠন কৰা হয়।

- ১) সংমণ্ডলিক বন বিষয়া, শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডল।
- ২) চক্ৰ বিষয়া, ডিমৌ ৰাজহ চক্ৰ।
- ৩) চক্ৰ বিষয়া, শিৱসাগৰ ৰাজহ চক্ৰ।
- ৪) ডঃ ৰেবজ্যোতি ষ্টেফ'ৰ্ড, প্ৰবক্তা, শিৱসাগৰ মহাবিদ্যালয়, জয়সাগৰ
- ৫) সভাপতি, পশ্চিম পানীদিহিং গাঁও পঞ্চায়ত।

১০/০৬/২০১৫ আৰু ১১/০৬/২০১৫ত তিনি স্থানত লোক শুনানিৰ বাবে ২/০৬/২০১৫ত 'দৈনিক জনভূমি'ত জননী প্ৰকাশ পায়।

এই সমিতিৰ অনুমোদনমতে সমগ্ৰ পানীদিহিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলক জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। বনাঞ্চলখনৰ বন গাঁওবাসীক আলোচনাৰ বাবে ২৩/০৫/২০১৫ত ডিমৌ লাট কাৰ্যালয়লৈ মতা হয়। গাঁওবাসীয়ে ইয়াত সন্মতি জনায়।

প্ৰস্তাৱিত জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাৰ ন্যায়িক স্থিতি

বনাঞ্চল আৰু ৰাজহ ভূমিত জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাৰ প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে। কিছু ৰাজহ ভূমিৰ পট্টা আছে।

বনভূমিৰ কালি	=	২১.৩৯ বৰ্গকিলোমিটাৰ
ৰাজহ ভূমিৰ কালি	=	২৩৩.৪৫ বৰ্গকিলোমিটাৰ
মুঠ	=	২৫৪.৮৪ বৰ্গকিলোমিটাৰ

মাষ্টাৰ প্লেনত অন্তৰ্ভুক্ত হ'বলগীয়া বহল ভিত্তিক আলোচনা ক্ৰিয়া

- ক) জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাৰ উত্তৰ অংশৰ মানুহবোৰ অতি দাৰিদ্ৰ্য। তেওঁলোকে মূলতঃ পশুপালন কৰে। তেওঁলোকে বৃহৎসংখ্যক জন্তু পোহে আৰু সংৰক্ষিত এলেকাৰ ঘাঁহনিত চৰায়। ফলত জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ ক্ষতিসাধন হয়। সেয়ে হাইব্ৰিড জন্তু আৰু ঘৰতে ঘাঁহ কৰাৰ পদ্ধতিত গুৰুত্ব দিয়ক চৰকাৰে।
- খ) ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী আৰু সংৰক্ষিত এলেকাৰ ভূমি জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাত পৰে আৰু এইবোৰ পতিত ভূমি, ইয়াত বনানীকৰণৰ সুযোগ আছে।
- গ) জৈৱ সংবেদনশীল অঞ্চলৰ কিছু লোকে মাছ মাৰি জীৱিকা উলিয়ায়। বিজ্ঞানসন্মত মৎস পালনত গুৰুত্ব দিয়া দৰকাৰ। তেওঁলোকৰ বাবে বিকল্প জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰি বনাঞ্চলৰ ওপৰত জীৱিকাৰ বাবে হেঁচা বন্ধ কৰিব পৰা যায়।

প্ৰস্তাৱিত জৈৱ সংবেদনশীল মণ্ডলৰ অন্তৰ্ভুক্ত ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ :

সংৰক্ষিত এলেকা আৰু কাষৰীয়া বন গাঁৱৰ বাসিন্দা মূলতঃ কৃষি, মাছমৰা আৰু পশুপালনৰ লগত জড়িত। বেছিভাগ মানুহেই দুখীয়া আৰু তেওঁলোকৰ কিছুসংখ্যক দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ। খুঁটিৰ জন্তুবোৰক সংৰক্ষিত এলেকাৰ ঘাঁহ খুওৱা হয়। বনাঞ্চলৰ কাষৰীয়া বহু পৰিয়ালে মাছ ধৰে। মাছমৰা কাম মূলতঃ বিল আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীত কৰা হয়।

ক)	কৃষি ভিত্তিক কাৰ্যসূচী যেনে : ধানখেতি, মীন পালন		
	ৰেচম, গাইগৰু পালন আদি	:	প্ৰায় ৭০%
খ)	বাঁহখেতিকে ভিতৰ কৰি অচিনাক্ত বন খেতি	:	প্ৰায় ১০%
গ)	মানৱ বসতি, বজাৰ, পথ, দলং উদ্যোগ	:	প্ৰায় ২০%

সামৰণি

প্ৰস্তাৱিত জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাই অঞ্চলটোত মানৱ কৰ্ম নিয়ন্ত্ৰিত কৰিব আৰু বহু কামত বাধা দিব। বনগাঁও আৰু কাষৰীয়া গাঁৱৰ ৰাইজে জৈৱ পুনৰ প্ৰতিষ্ঠা কাৰ্যত ব্ৰতী হ'ব। হাতে হাত ধৰি জৈৱ সংবেদনশীল এলেকাৰ মানুহৰ জীৱিকাৰ মান উন্নত কৰা হ'ব।

৫.১.২ উন্নয়ন নোহোৱা মণ্ডল

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ ওচৰত উন্নয়ন নোহোৱা মণ্ডল নাই।

৫.২. ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনাৰে সংযোগ

শিৱসাগৰ সংমণ্ডলৰ অধীনত ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত এলেকা নাই।

পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি

১৯৯৬-৯৭ চনত ভাৰত চৰকাৰে ভাৰত জৈৱ উন্নয়ন প্ৰকল্প ৫ বছৰীয়া পাইলট প্ৰকল্প হিচাপে ৭খন সংৰক্ষিত এলেকাত কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লয়। সংৰক্ষিত এলেকাত স্থানীয় মানুহৰ প্ৰভাৱ আৰু স্থানীয় মানুহৰ ওপৰত সংৰক্ষিত এলেকাৰ প্ৰভাৱৰ কথা বিবেচনা কৰি প্ৰকল্প গ্ৰহণ কৰা হয়।

অদ্যাপি শিৱসাগৰ সংমণ্ডলত ১৫খন পঞ্জীকৃত এফ ডি এ আছে। পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ চৌপাশৰ গাঁৱত পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি গঠন কৰা হয়। সকলো ই ডি চিৰ এখন কনফেডাৰেচন গঠন কৰি ইয়াক পঞ্জীয়ন কৰা হৈছে। আয়ৰ বাবে প্ৰতিখন গাঁৱত সহায়ক গোট গঠন কৰা হৈছে। পূৰ্বৰে পৰা বিদ্যালয়ত থকা পৰিৱেশ সংঘ প্ৰকৃতি ক্লাবলৈ পৰ্যবৰ্তিত কৰা হ'ব। যদি পৰিৱেশ সংঘ নাই তাত গঠন কৰা হ'ব। প্ৰকৃতি সংঘত মানুহক পৰিৱেশ সম্বন্ধীয় জ্ঞান দিবৰ বাবে গঠন কৰা অনুষ্ঠানসমূহকো অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

গ্ৰাম্য ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে জীৱিকা সমৰ্থন :

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুতৰ বাবে স্থানীয় এন জি অ' আৰু প্ৰতিষ্ঠানৰ সহযোগত বনগাঁও আৰু কাষৰীয়া গাঁওবোৰৰ পি আৰ এ জৰীপ কৰা হয়। বিভিন্ন আয় সৃষ্টিকাৰী উপায়েৰে গাঁওবাসীক জীৱিকাৰ সন্ধান দিয়াৰ চেষ্টা কৰা হয়।

তলৰ লক্ষ্যবোৰ সন্মুখত লৈ পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হয়।

- পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য কৰ্তৃপক্ষ আৰু ৰাইজৰ মাজত সু-সম্পৰ্ক তৈয়াৰ কৰা, যাতে চোৰাং চিকাৰীক সহজে চিনাক্ত কৰিব পৰা যায়।
- সংৰক্ষিত এলেকা ব্যৱস্থাপনাৰে দক্ষতা বৃদ্ধি কৰা, যাতে অভয়াৰণ্যৰ সম্পদৰ সুৰক্ষা দিব পাৰে।
- অভয়াৰণ্যৰ কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণমূলক সংৰক্ষণ ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে পৰিৱেশ-উন্নয়ন কৰা।

পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে হাতত লোৱা বিষয়—

- ১) বিকল্প জীৱিকা কৌশল
- ২) জীৱন ধাৰণৰ মান উন্নত
- ৩) মানুহ-জন্তুৰ সংঘাতৰ ঋণাত্মক প্ৰভাৱ হ্ৰাস কৰা

- ৪) সমাজ উন্নয়ন কাৰ্য
- ৫) পৰিৱেশ পৰ্যটনৰ জৰিয়তে সংৰক্ষিত এলেকাৰ অভিজ্ঞজনক ব্যৱহাৰ
- ৬) গাঁওবাসীৰ বনজ সম্পদৰ ওপৰত ভৰসা
- ৭) বনজ সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰ

পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচীৰ ৰূপায়ণৰ বহল কৌশল—

- ১) অংশগ্ৰহণমূলক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু পৰিৱেশ উন্নয়নত ৰূপায়ণ সমৰ্থন।
- ২) পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যসূচীক সহায় কৰা
- ৩) বিকল্প জীৱিকা আৰু সম্পদ ব্যৱহাৰৰ উৎসাহ যোগোৱা পৰিৱেশ-উন্নয়ন কাৰ্যত ৰূপায়ণ কৰা

অন্যান্য পদক্ষেপসমূহ—

- * গাঁৱৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে জীৱিকা সমৰ্থন পদক্ষেপ
- * ই ডি চিৰ জীৱিকা সমৰ্থন পদক্ষেপ
- * মানুহ-বন্যজন্তুৰ সংঘাত হ্রাস
- * আয় সৃষ্টিকাৰী পদক্ষেপ
 - প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী তৎপৰতা
 - আয় সৃষ্টিকাৰী পদক্ষেপ
- * মানৱ সম্পদ উন্নয়ন/দক্ষতা সৃষ্টি পৰিকল্পনা
- * পৰিৱেশ পৰ্যটন পদক্ষেপ।

নিৰীক্ষণ আৰু মূল্যায়ন

ই ডি চিৰ আকাংক্ষিত প্ৰতিশ্ৰুতি

- ১) বেদখল, অবৈধ বনজুই, অবৈধভাৱে গছকটা আদিৰ জৰিয়তে সংৰক্ষিত এলেকা ধ্বংস নকৰা।
- ২) সংৰক্ষিত এলেকাত চোৰাং চিকাৰ, অবৈধ গছকটা বন্ধ কৰা।
- ৩) চোৰাংচোৱা, তথ্য সংগ্ৰহ আৰু অন্যান্য সহায়ত অপৰাধীক চিনাক্ত কৰা।
- ৪) সকলো মাৰণাস্ত্ৰৰ পঞ্জীয়ন কৰা।
- ৫) গাঁৱৰ পশুধনৰ ১০০ শতাংশ টিকাকৰণ।
- ৬) সংৰক্ষিত এলেকাৰ ক্ষতি নোহোৱাকৈ বহনক্ষম পৰিৱেশ-উন্নয়ন।
- ৭) সংৰক্ষিত এলেকা কৰ্তৃপক্ষৰে সু-সম্পৰ্ক বৰ্তাই ৰখা।

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰূপায়ণ কৌশল

এন জি অ', সংৰক্ষিত এলেকাৰ ৰাইজ, গাঁওবাসী সকলোৱে পৰিকল্পনা ৰূপায়ণত নিয়মিত সহায় কৰিব। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত নীতি-নিৰ্দেশনা, বিনিয়োগ, প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী সকলো থাকিব। কাষৰীয়া গাঁৱত উন্নয়ন প্ৰচেষ্টা লোৱা হ'ব। অন্য এজেন্সীৰ সহায়ত ৰূপায়ণ আৰু নিৰীক্ষণ আৰু মূল্যায়ন কৰা হ'ব।

৫.৩ অতীতৰ বন উন্নয়ন পদক্ষেপ

মিলনকুৰ ই ডি চি হ'ল নতুনকৈ চিহ্নিত কৰা ই ডি চি। বৰ্তমানলৈকে ই ডি চিটোৰ বাবে কোনো পুঁজি ধাৰ্য কৰা হোৱা নাই।

৫.৪ অন্য বিভাগৰ আঁচনি

ই ডি চিটোত অন্য বিভাগৰ আঁচনি নাই।

মিলনকুৰ পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি
পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য, শিৱসাগৰ বন সংমণ্ডল

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - দুই

৬) সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) বিশ্লেষণ

৬.১ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য

এখন গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা হৈছে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা, যি প্ৰয়োজন নিৰ্ভৰ আৰু স্থানভিত্তিক, উপলব্ধ সম্পদৰ লগত খাপ খোৱা। যিহেতু পৰিকল্পনাৰ গোটটো সৰু, সেয়ে ইয়াক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা কোৱা হয়। ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই দুটা উদ্দেশ্য পূৰণ কৰাৰ চেষ্টা কৰে—

- ১) জীৱিকা উন্নত কৰা
- ২) জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ সমতা ৰক্ষা কৰা

ভাৰত চৰকাৰে আৰম্ভ কৰা যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা ব্যৱস্থাৰ এৰিব নোৱাৰা অংশ হৈ পৰিছে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা। এইক্ষেত্ৰত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা হৈছে জনসমষ্টিৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণত প্ৰস্তুত এক সাধাৰণ নথি। এনে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ একক হৈছে জনগোষ্ঠী (গাঁও)। এই নথিৰ লক্ষ্য হৈছে স্থানীয় বনজ সম্পদৰ সৈতে স্থানীয় প্ৰয়োজন আৰু বন বিভাগৰ কাৰ্যসূচীৰ সংযোগ কৰা। জে এফ এম নিৰ্দেশনা, ২০০০ৰ মতে, বন বিষয়া আৰু জে এফ এম চিয়ে গাঁৱত পি আৰ এ অনুশীলন কৰাৰ পিছত এখন ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে। জে এফ এম চি/ই ডি চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এক কৰি বন বিভাগৰ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে।

বৰ্তমানৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা পুৰুষ আৰু মহিলাকে ধৰি জনগোষ্ঠীৰ সকলো সদস্যই লগ হৈ প্ৰস্তুত কৰিছে। এই নথি ২০১৭ চনৰ এপ্ৰিল মাহত জনগোষ্ঠী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন)ৰ সদস্যৰ দ্বাৰা কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যায়নকণ (পি আৰ এ)ৰ ফলাফল।

তাৰ পাছত লোৱা বিভিন্ন পদক্ষেপবোৰ তলত সংক্ষিপ্তভাৱে উল্লেখ কৰা হ'ল—

- ক) ২০১৭ চনৰ এপ্ৰিল মাহত জনসমষ্টিৰ বৈঠক অনুষ্ঠিত কৰা হয়। প্ৰকল্পৰ উদ্দেশ্য সন্দৰ্ভত আলোচনা আৰু জনসমষ্টিৰ প্ৰয়োজনীয় তথ্য যোগাৰ কৰিবৰ বাবে এই বৈঠক অনুষ্ঠিত কৰা হয়।
- খ) জনসমষ্টিৰ সবিশেষ তথ্য আৰু ইয়াৰ পূৰ্বসূত্ৰ উপলব্ধ আৰ্হিৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা।
- গ) তাৰপাছত জনসমষ্টিৰে হোৱা বৈঠকত সংগ্ৰহ কৰা তথ্যৰ শুদ্ধতা পৰীক্ষা কৰা হয়।
- ঘ) জনসমষ্টিৰ অংশগ্ৰহণ আৰু প্ৰতিক্ৰিয়া অনুসৰি কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা।
- ঙ) প্ৰকল্পৰ নিৰ্দেশনাৰ ভিত্তিত আৰ জি ভি এনে সূক্ষ্ম পৰিকল্পনা সংকলন কৰিছে। নথিখিনি ২০১৭ৰ মে'ত উপস্থাপন কৰিব পৰাকৈ আলোচনা আৰু চূড়ান্ত কৰা হৈছে।

৬.২ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ পুনৰীক্ষণ, দক্ষতা পুনৰীক্ষণ, জীৱিকা সম্পদ মেপিং আৰু দুৰ্বলতা পুনৰীক্ষণৰ ভিত্তিত উদ্দেশ্যধৰ্মী গোট আলোচনা, পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁও পৰ্যায়ৰ আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ জৰীপৰ জৰিয়তে প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ, ব্যৱধান বিশ্লেষণ আৰু সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা বিশ্লেষণ কৰা হয়। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা, জীৱিকা, গাঁও উন্নয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা ই ডি চিৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰা হয়।

প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ

ক) দক্ষতা গঠন : বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য, বহনক্ষম বিকাশ, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন, লিংগ বিষয়, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ, ভূমি আৰু পানী সংৰক্ষণ, বানৰ ব্যৱস্থাপনা সন্দৰ্ভত নিয়মীয়া সজাগতা কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জনসমষ্টিৰ দক্ষতা বিকাশ কৰা হয়। গাঁও উন্নয়নৰ বাবে কৰা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত তেনে এক পদ্ধতিৰ প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে।

খ) দক্ষতা বিকাশ : জীৱিকা উন্নয়নৰ বাবে কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত দিয়া প্ৰস্তাৱমতে জীৱিকাৰ মান উন্নয়নৰ বাবে জীৱিকাৰ

দক্ষতাৰ নিয়মীয়া পুনৰীক্ষণ আৰু যন্ত্ৰপাতি ব্যৱহাৰৰ বিশেষ প্ৰশিক্ষণ নিয়মীয়াকৈ দিব লাগে।

ব্যৱধান বিশ্লেষণ :

- ক) বান অধ্যুষিত অঞ্চল
- খ) শোচনীয় পথ যোগাযোগ
- গ) আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ
- ঘ) শোচনীয় পৰম্পৰাগত জ্ঞানৰ অভাৱ
- ঙ) বজাৰ সংযোগৰ অভাৱ

৬.৩ সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) বিশ্লেষণ

জনসমষ্টিৰ পুৰুষ আৰু মহিলা সদস্যৰ অংশগ্ৰহণেৰে অংশগ্ৰহণমূলক দৃষ্টিভংগীৰে সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

সবলতা

- ১) মহিলাসকলৰ বয়ন পৰম্পৰা (দক্ষতা)
- ২) পশুপালন আৰু পাটপলু পালনত পৰম্পৰাগত জ্ঞান
- ৩) সাৰুৱা কৃষিভূমি
- ৪) বাঁহ শিল্প

দুৰ্বলতা

- ১) কাৰিকৰী জ্ঞানৰ অভাৱ
- ২) সুৰা আসক্তি
- ৩) বৃত্তিমূলক প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰ্যাপ্ততাৰ অভাৱ
- ৪) বাণিজ্যিকীকৰণৰ আগ্ৰহৰ অভাৱ

সুযোগ

- ১) বয়ন আধুনিকীকৰণ আৰু বাণিজ্যিকীকৰণ
- ২) হস্তশিল্প উন্নয়ন
- ৩) পশুপালনৰ আধুনিক পদ্ধতি, বিশেষভাৱে গাহৰি
- ৪) দুগ্ধপাম

শংকা

- ১) বানপানী আৰু খহনীয়াৰ কবলত গাঁৱৰ পথসমূহ
- ২) বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ
- ৩) সাংস্কৃতিক বিবিধতা
- ৪) মানুহ আৰু পশুধনৰ মাজত ৰোগ বিয়পা।

৫) নিত্যব্যৱহাৰ্য সামগ্ৰীৰ ক্ৰমবৰ্ধমান মূল্যবৃদ্ধি।

৬.৪ অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (PRA) অনুশীলন

পৰিশিষ্ট VI (ক)ৰ পৰা VI (ঘ)লৈ পি আৰ এ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

গুৱাহাটীৰ আৰ জি ভি এনৰ দলে মিলনকুৰ গাঁৱত পি আৰ এ অনুশীলন কৰে। তাৰ বিৱৰণ এনেধৰণৰ :

তাৰিখ : ২৯-০৩-২০১৭

স্থান : প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ ওচৰত

উপস্থিতিৰ সংখ্যা : ৩০

উপস্থিতি : জে এফ এম চি কাৰ্যালয় সহায়ক, গাঁওবুঢ়া, ৰাইজ, বন বিভাগৰ লোক।

অংশগ্ৰহণমূলক মেপিং কৰাৰ আগতে সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী গাঁও পৰ্যায়ত কৰা হয়। সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচীৰ সময়ত সামৰি লোৱা বিষয়সমূহ—

- ১) অংশগ্ৰহণমূলক পৰিকল্পনা
- ২) অংশগ্ৰহণমূলক উপায় আৰু পদ্ধতি
- ৩) ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব আৰু ই ডি চিৰ ভূমিকা
- ৪) পৰিৱেশ সম্পৰ্কীয় বিষয়
- ৫) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন আৰু জলবায়ু ভিন্নতা
- ৬) পৰিৱেশতাত্ত্বিক ভাৰসাম্যতা আৰু পৰিৱেশতন্ত্ৰৰ ব্যৱস্থাপনা (পৰস্পৰাগত আৰু বিজ্ঞানসন্মত)
- ৭) বহনক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক
- ৮) জীৱিকা সম্পাদ-পঞ্চভূজ আৰু সামাজিক সম্পাদৰ গুৰুত্ব
- ৯) ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু আত্মসহায়ক গোট গঠন, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ
- ১০) বিপণন আৰু মূল্য সংযোজন
- ১১) উন্নয়ন কাৰ্যসূচী আৰু পৰিৱেশ আৰু পৰিৱেশতাত্ত্বিক ভাৰসাম্যতাৰ সৈতে ইয়াৰ সম্পৰ্ক
- ১২) লিংগ সম্পৰ্কীয় বিষয় আৰু লিংগ সমতা।

নিৰীক্ষণ : আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত ৰাইজে সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰে। তাত তলত উল্লিখিত কথাবোৰ উন্মোচিত হয়—

- * ই ডি চিটো নতুনকৈ গঠন হোৱা, জানুৱাৰী ২০১৭ত।
- * অতীতত জে এফ এম চি সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী খুব কাম আছিল।
- * ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব তেওঁলোকে উপলব্ধি কৰিছে আৰু ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুতৰ সময়ত তেওঁলোকে যথেষ্ট সমৰ্থন আৰু সহযোগ কৰিছে।

- * প্ৰথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ অধীনত এন জি অ'বোৰে ৰাইজৰ সৈতে মত বিনিময় কৰে আৰু সজাগতা সৃষ্টিত দিক্‌দৰ্শন কৰে। এই সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কেৱল প্ৰকল্পটো সন্দৰ্ভতে নহয়, বিকাশ আৰু উন্নয়নত পাৰিৱেশিক আৰু পৰিৱেশতাত্ত্বিক বিষয় সামৰি উন্নয়নমূলক ইচ্ছা সন্দৰ্ভতো কৰা হয়।
- * পৰিৱেশ, বন আৰু কীটনাশক, পশুধন ব্যৱস্থাপনা আদি জীৱিকা সম্পৰ্কীয় বিষয়ত ৰাইজৰ ভাল প্ৰজ্ঞা আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।
- * তেওঁলোকে জলবায়ু পৰিৱৰ্তনৰ ওপৰত আৰু কৃষি আৰু স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰা ইয়াৰ বিৰূপ প্ৰভাৱৰ ওপৰত শংকা প্ৰকাশ কৰে।
- * কাষৰীয়া বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰে জলবায়ু পৰিৱৰ্তন ৰোধ কৰিবলৈ ৰাইজৰ আগ্ৰহ পৰিলক্ষিত হয়।
- * ই ডি চিটোৰ বাসিন্দাসকল মিচিং (এছ টি) সম্প্ৰদায়ৰ তেওঁলোক পৰম্পৰাগত ৰীতি-নীতিৰ ক্ষেত্ৰত অতি চহকী।
- * সম্প্ৰদায়টোৰ বেছিভাগ পৰিয়ালতে বয়ন আৰু পাটপলু পোহাৰ বাবে সা-সঁজুলি আছে। সম্প্ৰদায়টোৰ মাজত গাহৰি পালন অতি জনপ্ৰিয়। প্ৰায়সংখ্যক পৰিয়ালৰে বাৰীত গাহৰিৰ গৰাল আছে।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ : পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁৱৰ ৰাইজ, জে এফ এম চিৰ সদস্য, বনকৰ্মী আৰু সংশ্লিষ্টসকলৰ সৈতে আলোচনাৰ ভিত্তিত জে এফ এম চিৰ বাবে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। মানুহৰ প্ৰয়োজন দুভাগত ভগাব পাৰি—

- ১) গঠনাত্মক প্ৰয়োজন
- ২) অগঠনাত্মক প্ৰয়োজন

এই পৰিৱৰ্তনবোৰ হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন প্ৰয়োজন হিচাপে ভাগ কৰিব পাৰি। ইয়াৰ প্ৰয়োজনৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত দিয়া হৈছে।

মানুহৰ গঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ জীৱিকা উৎকৰ্ষসাধনৰ লগত প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ সম্পৰ্ক আছে। তাৰ ভিতৰত পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান, পানী টেংক, কুঁৱা আদি আন্তঃগাঁথনি, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, ৰাজহুৱা সভাগৃহ নিৰ্মাণ, প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদি বিষয় জড়িত আছে।

অগঠনাত্মক প্ৰয়োজনৰ ভিতৰত দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশু চিকিৎসা সেৱা, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়ত প্ৰয়োজনীয় শিক্ষক, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ আৰু সজাগতাৰ জৰিয়তে দক্ষতা গঢ়া, আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, কেঁচা সামগ্ৰীৰ ব্যৱস্থা, জে এফ এম চিৰ কাৰণে অহা উন্নয়নৰ ধন/ৰাজহুৱা ধন পৰিচালনা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীত মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰৰ সৈতে সংযোগকৰণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত।

৭) গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

সমাজৰ সদস্য আৰু ই ডি চি সদস্যৰ সৈতে আলোচনা কৰি গাঁও উন্নয়নৰ হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন প্ৰয়োজনবোৰ বিবেচনা কৰা হয়। সমাজে গাঁৱৰ উন্নয়নৰ বাবে বাছি উলিওৱা উপায়সমূহ—

- ক) গাঁওখন বানপানী আৰু গৰাখহনীয়াত অতি বেয়াকৈ ক্ষতিগ্ৰস্ত। সেয়েহে গাঁওখনত অতিপলমে বান প্ৰতিৰোধ ব্যৱস্থা হাতত লোৱা প্ৰয়োজন। গাঁওখনত ওখ ভেটি নিৰ্মাণ কৰিব লাগে। যাতে বানপানীৰ সময়ত গাঁওবাসীয়ে তাত আশ্ৰয় ল'ব পাৰে।
- খ) গাঁও সংযোগ পথসমূহ অতি শোচনীয়। পকী ৰাস্তা আৰু কালভাৰ্ট নিৰ্মাণ কৰিলে গাঁওবাসীৰ যাতায়ত আৰু যোগাযোগত সুবিধা হ'ব।

- গ) গাঁওখনত স্থায়ী চিকিৎসা সুবিধা নাই। মাত্ৰ এটা চিকিৎসা উপকেন্দ্ৰ আৰু কেইটামান অংগনৱাডী কেন্দ্ৰ আছে। এই কেন্দ্ৰসমূহত স্বাস্থ্য সুবিধা অতি ন্যূনতম। যিহেতু গাঁওবাসীয়ে গুৰুতৰ চিকিৎসা সুবিধাৰ অভাৱ আৰু শোচনীয় যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ মাজত আছে সেয়েহে এই কেন্দ্ৰকেইটা তৎকালীনভাৱে উন্নত কৰাৰ প্ৰয়োজন আছে। ইয়াৰ ফলত গাঁওবাসীৰ পোনপটীয়া উপকাৰ হ'ব।
- ঘ) অঞ্চলটোত উপযুক্ত খোৱাপানীৰ উৎসৰ অভাৱ। বৰ্তমানৰ খোৱাপানীৰ উৎসসমূহ বছৰি ধৰি পৰীক্ষা কৰা হোৱা নাই। পানীযোগান বা জনস্বাস্থ্য কাৰিকৰী বিভাগে গাঁওখনত যাতে বিশুদ্ধ খোৱাপানীৰ পৰ্যাপ্ততা উপলব্ধ হয় তাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে আৰু বৰ্তমানৰ পানীৰ উৎসসমূহ পৰীক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।
- ঙ) গাঁওখনত উপযুক্ত বিদ্যুৎ সংযোগৰ ব্যৱস্থা নাই। গাঁওবাসীৰ দৈনন্দিন প্ৰয়োজনীয় বিদ্যুৎ শক্তিৰ চাহিদা পূৰণৰ বাবে সৌৰশক্তিৰ বিকল্প উৎস হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। বানপ্ৰৱণ এলেকা হোৱা বাবে গাঁৱৰ ৰাস্তাসমূহত সৌৰ ষ্ট্ৰীট লাইটৰ ব্যৱস্থা কৰিলে গাঁওবাসী উপকৃত হ'ব।
- চ) অপ্রকৃত অনাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে গাঁওবাসী স্বাস্থ্য সম্বন্ধীয় সংকটৰ প্ৰতি সজাগ নহয়। গাঁৱৰ বেছিভাগ লোকেই মুকলি শৌচ কৰে। সেয়েহে গাঁওবাসীৰ মাজত অনাময় সন্দৰ্ভত সজাগতাৰ দৰকাৰ।
- ছ) জুপুৰী, বনভোজস্থলী আৰু থলুৱা মেলা আদিৰ ব্যৱস্থাবে পৰিৱেশ পৰ্যটনত গাঁওখনৰ এক উল্লেখনীয় জীৱিকা সৃষ্টিৰ উৎস হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যায়। যিহেতু গাঁওখন পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ সীমাত অৱস্থিত সেয়েহে পৰম্পৰাগত আৰু থলুৱা ৰীতি-নীতি তথা পৰম্পৰাসমূহ পৰ্যটকক দেখুওৱাৰ সুন্দৰস্থল আছে।

৭.১ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক (Entry Point Activity Rank)

গাঁও উন্নয়নৰ বাবে ৰাইজে কিছু প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ তৎপৰতা লৈছে। ই পি এৰ ভিতৰত আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন আৰু কৌশল বিকাশ অন্তৰ্ভুক্ত আৰু দুয়োটা এটা আনটোৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

ক) হ্ৰস্বকালীন তৎপৰতা

স্থানাংক	স্থানাংক অনুসৰি গাঁৱৰ ই পি এ	সৰিশেষ	বাজেট (টকাত)
১	সভাগৃহ নিৰ্মাণ	দীঘ-৫০ ফুট, বহল ৩০ ফুট	১৪ লাখ
২	আচবাব আদিৰ প্ৰয়োজন	স্ক্ৰিন-৩০খন চকী-১০০খন টেবুল-৩খন টাপলিন-৩খন জেনেৰেটৰ ছেট-১টা অন্যান্য বাচন-বৰ্তন	১.৫ লাখ
৩	সৌৰ লাইট স্থাপন	গাঁৱত ১০টা ভিন্ন স্থানত	৩.০ লাখ
৪	দমকল বিতৰণ	১৫০ টা পৰিয়ালক ১৫,০০০ টকা মূল্যৰ ১৫০টা দমকল	২২.৫ লাখ
৫	গাঁৱৰ ৰাস্তা উন্নয়ন	৩ কিঃ মিঃ, প্ৰতি কিঃ মিঃত ১ লাখ	৩ লাখ

খ) দীৰ্ঘকালীন তৎপৰতা

স্থানাংক	স্থানাংক অনুসৰি গাঁৱৰ ই পি এ	সৰিশেষ	বাজেট (টকাত)
১	চৌহদৰ বেৰ নিৰ্মাণ	১) মিলনকুৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ চৌহদত = ২০০ মিটাৰ ২) মিলনকুৰ মজলীয়া বিদ্যালয়ৰ চৌহদত = ৪০০ মিটাৰ ৩) নামনি মিলনকুৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ চৌহদত=৩০০ মিটাৰ ৪) নৱজ্যোতি প্ৰাথমিক বিদ্যালয় = ৩০০ মিটাৰ মুঠ = ১২০০ মিটাৰ ৭০০০×১২০০ মিটাৰ	৮৪.০ লাখ
২	পানীৰ সুবিধাসহ ল'ৰা আৰু ছোৱালীৰ বাবে টয়লেট নিৰ্মাণ	১) মিলনকুৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত ২টা ২) মিলনকুৰ মজলীয়া বিদ্যালয়ত ২টা ৩) নামনি মিলনকুৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত ২টা ৪) নৱজ্যোতি প্ৰাথমিক বিদ্যালয় ২টা মুঠ— ৮টা ১.৫×৮টা	১২লাখ
৩	সংঘ নিৰ্মাণ	১) মিলনকুৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত ১ টা দৈৰ্ঘ্য ৪০ ফুট, প্ৰস্থ ৩০ ফুট	৫.০ লাখ
৪	আৰ চি চি দলং নিৰ্মাণ	৩খন-উজনি মিলনকুৰৰ পৰা নামনি মিলনকুৰ বাস্তাৰ ওপৰত দৈৰ্ঘ্য ৩৩ মিটাৰ, প্ৰস্থ ৪ মিটাৰ ৩,৮০,০০০×৩	১১৪.০ লাখ
৫	সাংস্কৃতিক প্ৰেক্ষাগৃহ নিৰ্মাণ	মিলনকুৰত ১টা দৈৰ্ঘ্য ৫০মিটাৰ, প্ৰস্থ ৩০মিটাৰ	১৮.০ লাখ
৬	বাস্তা নিৰ্মাণ-৫ কিঃমিঃ	উজনি মিলনকুৰৰ পৰা নামনি মিলনকুৰলৈ ১০খন ৪ লাখ×৫ কিলোমিটাৰ	২০.০ লাখ
৭	গাঁৱৰ বাস্তা উন্নয়ন	১। উজনি মিলনকুৰ গাঁৱৰ বাস্তা- ১ কিঃমিঃ ২। মিলনকুৰ তিনিআলিৰ পৰা পানীদিহিং পঃ অঃ ৩ কিঃ মিঃ মুঠ ৪ কিঃ মিঃ ১ লাখ×৪ কিলোমিটাৰ	৪ লাখ
৮	হৰি মন্দিৰ নিৰ্মাণ	১। উজনি মিলনকুৰ ১ টা ২। নামনি মিলনকুৰ ১ টা ৩। বাহিৰ মিলনকুৰ ১ টা মুঠ ৩ টা ১৫ লাখ×৩ টা	৪৫.০ লাখ

৯	জিৰণি ঘৰ নিৰ্মাণ	দৰ্শনাৰ্থীৰ বাবে এটা, দৈৰ্ঘ্য ৫০ মিটাৰ, প্ৰস্থ ৩০ মিটাৰ	১৮.০ লাখ
১০	কৃষিৰ বাবে পানীযোগান আঁচনি	মিলনকুৰত ১টা	৬.০ লাখ
১১	ৰাস্তাৰ কাষত চালি নিৰ্মাণ	বিভিন্ন স্থানত ৩ টা ৫০,০০০x৩ টা	১.৫ লাখ

৮। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পি আৰ এ অনুশীলন আৰু আৰ্থ-সামাজিক জৰীপ ই ডি চিৰ সদস্য আৰু আৰ জি ভি এনৰ সহযোগত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুতৰ সময়ত কৰা হৈছিল। বিভিন্ন উপাৰ্জন সৃষ্টিকাৰী পদক্ষেপ চিনাক্ত কৰা হয়। এনে কিছু পদক্ষেপ হৈছে শাক-পাচলিৰ খেতি, হাঁহ-কুকুৰা পালন, দুগ্ধ উৎপাদন, কাঠফুলা খেতি আদি। সংসাধন, পেকিং, লেবেলিং আদিৰ জৰিয়তে ইয়াত মূল্য সংযোজন কৰা হয়। এখন বিক্ৰী মঞ্চ বন বজাৰ স্থাপনৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে।

৮.১ স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক

- ক) বয়ন আৰু চিলাই
- খ) বাঁহশিল্প
- গ) গাহৰি পালন
- ঘ) দুগ্ধপাম

৮.২ জীৱিকাৰ সুবিধা

জীৱিকাৰ সুবিধা তলত দিয়াৰ দৰে চিনাক্ত কৰিব পাৰি—

- ক) কৃষি আৰু উদ্যানশস্য
- খ) গাহৰি / পশুধন
- গ) এন টি এফ পি
- ঘ) বয়ন আৰু চিলাইৰ দক্ষতা উন্নয়ন
- ঙ) ঋণ সুবিধা

৮.৩ কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

মূল বাধাসমূহ হৈছে—

- ক) বানপ্ৰৱণ এলেকা
- খ) হাতী আৰু ম'হৰ উপদ্ৰৱ
- গ) কাৰিকৰী জ্ঞানৰ অভাৱ
- ঘ) নিম্ন স্থানীয় বজাৰ মূল্য

সুযোগসমূহ

- ক) কৃষি শস্যৰ বাণিজ্যিকীকৰণ
- খ) জৈৱিক পাম
- গ) কাঠফুলাৰ খেতি
- ঘ) নাৰ্ছৰী

 Divisional Forest Officer,
 Sivasagar Division, Sivasagar

৮.৪ পশুধন

বাধাসমূহ

- ক) ৰোগ
- খ) বান
- গ) পশু চিকিৎসা সেৱাৰ অভাৱ
- ঘ) পশু পালনৰ বৈজ্ঞানিক কাৰিকৰী জ্ঞানৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ

- ক) দুগ্ধ উৎপাদন
- খ) গাহৰি পালন
- গ) কুকুৰা পালন

৮.৫ কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (Non Timber Forest Produce)

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ

- ক) সংসাধন গোটৰ অভাৱ
- খ) এন টি এফ পি ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কত স্থানীয় লোকৰ জ্ঞানৰ অভাৱ
- গ) উপলব্ধ এন টি এফ পিৰ কম ব্যৱহাৰ

মূল সুবিধাসমূহ

- ক) ফলক বাণিজ্যিক সংসাধন আৰু মূল্য সংযোজনৰ বাবে ব্যৱহাৰ
- খ) এন টি এফ পিৰ বিধিগত ব্যৱহাৰ আৰু সংৰক্ষণ সম্পৰ্কে সজাগতা
- গ) বাঁহশিল্পক প্ৰাধান্য দিব পৰা যায়।

৮.৬ বিশিষ্ট দক্ষতা

প্ৰধান বাধা হৈছে

- ক) বৃত্তিমুখী প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ অভাৱ
- খ) শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ অসমতা
- গ) বিত্তীয় সাহায্যৰ অভাৱ
- ঘ) মেচিন আৰু সৰঞ্জামৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ হৈছে

- ক) বয়ন আৰু চিলাই
- খ) হস্তশিল্প
- গ) কাঠফুলাৰ খেতি
- ঘ) আধুনিক পশুপালন

৮.৭ ঋণ সুবিধা

মূল প্রতিবন্ধকতাসমূহ

- ক) ক্ষুদ্র বিত্তীয় প্রতিষ্ঠানসমূহৰ শোচনীয় অন্তৰ্ভুক্তি
- খ) ব্যক্তিগত ধাৰ দিওঁতাৰ উচ্চ হাৰৰ সুত।
- গ) ঋণ প্ৰদানৰ বাবে চৰকাৰে ৰূপায়ণ কৰা বিভিন্ন আঁচনি সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ।

মূল সুবিধাসমূহ

- ক) ক্ষুদ্র বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান
- খ) আত্মসহায়ক গোট গঠনৰ বাবে উৎসাহ
- গ) বিভিন্ন চৰকাৰী আঁচনিত অন্তৰ্ভুক্তিৰ সুবিধা

৮.৮ কৌশলগত ব্যৱস্থা

তলৰ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাসমূহৰ বাবে ওপৰৰ পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহক কৌশলগত ব্যৱস্থা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

- ১) বয়ন আৰু চিলাই
- ২) গাহৰি পালন উন্নয়ন
- ৩) দুগ্ধ পাম
- ৪) হস্তশিল্প উন্নয়ন
- ৫) কাঠফুলাৰ খেতি

৮.৯ উপাৰ্জনৰ উৎস সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচী

গাঁওখনত মূল উপাৰ্জনৰ উৎস সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচীসমূহ তলত দিয়া ধৰণে ভাবিব পাৰি—

- ১) কৃষি আৰু আনুষংগিক উৎপাদন
- ২) পশুধন পালন (গাহৰি)
- ৩) বয়ন উৎপাদন
- ৪) দুগ্ধপাম

৮.১০ আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্যসূচী

গাঁওখনৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহে তলৰ কাৰ্যসূচীসমূহ গ্ৰহণ কৰিবলৈ আঁচনি প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে—

- ১) বয়ন আৰু চিলাই
- ২) গাহৰি পালন
- ৩) দুগ্ধপাম

৮.১১ প্রশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ (Exposure Trips)

জ্ঞান আহৰণৰ বাবে ভ্ৰমণৰ বাবে তলৰ পৰিকল্পনাসমূহ কৰা হৈছে—

- ১) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল আৰু ভাৰতৰ অন্য ৰাজ্যৰ নিৰ্দেশনামূলক কাম /পৰিবেশ উন্নয়ন সমিতিৰ পৰিকল্পনা গ্ৰহণ
- ২) ট্ৰাইফেড (TRIFED)ৰ দ্বাৰা আয়োজিত বিভিন্ন প্ৰদৰ্শনী আৰু 'সৰস' (SARAS)ৰ দৰে মেলা আদিত অংশগ্ৰহণ

৮.১২ সংপৃক্তকৰণ

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি :

- ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) —
গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে
- খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।
- গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) —
পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে
- ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)
- ঙ) দক্ষতা বিকাশ যোজনা (Skills Development Schemes)
- চ) প্ৰধানমন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)
- ছ) এন আৰ এল এম (NRLM)
- জ) এন আৰ এইচ এম (NRHM)
- ঝ) বাঁহ অভিযান (Bamboo Mission)
- ঞ) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে সঠিক অন্য আঁচনি।

উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।

৯) মিলনকুৰ ই ডি চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

গাঁও পৰ্যায়ত পি আৰ এ অনুশীলন হোৱাৰ পিছত মিলনকুৰ ই ডি চিৰ বাবে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই পৰিকল্পনাৰ দুই ধৰণৰ লক্ষ্য— বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম উপায়েৰে জনসমষ্টিৰ জীৱিকাৰ উপায় উলিওৱা।

তলৰ বিষয়সমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি সূক্ষ্ম পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা হয়—

- ১) বন বিভাগে ই ডি চিক দায়িত্ব দিয়া বন এলেকা
- ২) বৃক্ষৰোপণ— ৰাজহুৱা ভূমি আৰু বন আৰু সংৰক্ষিত এলেকাৰ বাহিৰৰ ভূমিত কৰা হয়।

দুই ধৰণৰ ভাগৰ বিষয়ে তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

১) অতীত বনগাঁও পৰিচালনা

গাঁওখনত কোনো পদ্ধতিগত বন পৰিচালনা ব্যৱস্থা নাছিল। এই পৰম্পৰাগত আৰু থলুৱা জ্ঞানৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি চলিছিল।

২) বন উৎপাদনৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজন

ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে স্থানীয় সম্প্ৰদায়টোৱে নিৰ্ভৰশীল হোৱা বন উৎপাদনসমূহ তলৰ তালিকা দিয়া হ'ল

তালিকা-১ (ক) মিলনকুৰ ই ডি চি-ৰ প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ বনজ সম্পদৰ ঘৰুৱা চাহিদা

বনজ সম্পদৰ নাম	বৰ্তমান কেনেকৈ পূৰণ কৰা হৈছে	উৎস
কাঠখৰি	বনাঞ্চল আৰু বাৰী-বস্তি	বনাঞ্চল
ঘৰৰ বাবে কাঠ	বনাঞ্চল আৰু বজাৰ এলেকা	বনাঞ্চল আৰু বজাৰ
সা-সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	বনাঞ্চল, বাৰী-বস্তি আৰু বজাৰ	বনাঞ্চল, বাৰী-বস্তি আৰু বজাৰ
খুঁটা / বাঁহ	বনাঞ্চল আৰু বাৰী-বস্তি	বনাঞ্চল আৰু বাৰী-বস্তি
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	বনাঞ্চল	বনাঞ্চল আৰু ব্যক্তিগত ভূমি
কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন	বনাঞ্চল	বনাঞ্চল
অন্যান্য —		

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে আলোচনা

তালিকা— ২ (খ) : মিলনকুৰ ই ডি চি-ৰ ঘৰুৱা চাহিদা ২৫০ বিধ (প্ৰায়)

বনজ সম্পদৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰয়োজন (বাৰ্ষিক কিঃগ্ৰাঃ)	মন্তব্য
কাঠখৰি	৩,০০,০০০	প্ৰতি মাহত ১০০ কিঃ গ্ৰাঃ এবছৰৰ বাবে
ঘৰৰ বাবে কাঠ	৬,০০,০০০	প্ৰতি মাহত ২০০ কিঃ গ্ৰাঃ এবছৰৰ বাবে
সা-সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	২,২৫,০০০	প্ৰতি মাহত ৭৫ কিঃ গ্ৰাঃ এবছৰৰ বাবে
খুঁটা / বাঁহ	১,৫০,০০০	প্ৰতি মাহত ৫০ কিঃ গ্ৰাঃ এবছৰৰ বাবে
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	৯,০০,০০০	প্ৰতি মাহত ৩০০ কিঃ গ্ৰাঃ এবছৰৰ বাবে
কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন	১,৫০,০০০	প্ৰতি মাহত ৫০ কিঃ গ্ৰাঃ এবছৰৰ বাবে
অন্যান্য—		

৯.২ বন সুৰক্ষা প্ৰসংগ

৯.২.১ সুৰক্ষা সমস্যা

মিলনকুৰ ই ডি চিৰ বন সুৰক্ষা প্ৰসংগসমূহ তলত দিয়া ধৰণে—

তালিকা— ২ : মিলনকুৰ ই ডি চিৰ বন সুৰক্ষা সমস্যা

সমস্যাৰ প্ৰকাৰ	সংযুক্ত (হয়/নহয়)	বৈশিষ্ট্য (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ- স্থানীয় জন্তু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ- অন্য অঞ্চলৰ	নহয়	নহয়
অবৈধভাৱে কাঠকটা	নহয়	নহয়
কাঠৰ চোৰাং বেহা	নহয়	নহয়
আকস্মিক বনজুই	নহয়	নহয়
বনভূমি বেদখল	হয়	হয়
অন্যান্য		

উৎস : বন বিভাগৰ লোক আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা।

উপৰোক্ত ই ডি চিৰ বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় বিশেষ প্ৰসংগসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ—

- ক) স্থানীয় জন্তুৰ বাবে চৰণীয়া পথাৰ
- খ) স্থানীয় বাসিন্দাৰ বেদখল

৯.২.২ বন অনুন্নয়নৰ কাৰণসমূহ

মিলনকুৰ ই ডি চিৰ বন অনুন্নয়নৰ কাৰণ পশু চৰোৱা, বেদখল আৰু বান।

৯.৩ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহ

তলৰ উপ-শাখাবোৰত মিলনকুৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। এই উপাদানসমূহৰ ভিতৰত বাসস্থান সুৰক্ষা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয় সংৰক্ষণ, মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত হ্ৰাসকৰণ, গাঁওবাসীৰ বাবে পশুচাৰণৰ পৰিকল্পনা আৰু পৰিৱেশ-পৰ্যটন পৰিকল্পনা দিশসমূহ সামৰি লোৱা হৈছে।

৯.৩.১ সুৰক্ষণ পৰিকল্পনা

সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা দুই ধৰণৰ— বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ আৰু বন সংৰক্ষণ আৰু অবৈধ গছকটা বন্ধ কৰাৰ লগতে অবৈধ মাছধৰা বন্ধ কৰা।

বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ

তলত পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হ'ল। গাঁৱৰ ডেকাসকলক লৈ স্থানীয় সংৰক্ষণ স্কোৱাৰ্ড গঠন। ফটকা, টৰ্চ আৰু বেটাৰী তেওঁলোকক যোগান ধৰা। তদুপৰি, গুৰুত্ব দিব লাগিব—

- ১) পোছাক আৰু জোতা প্ৰসংগ
- ২) প্ৰশিক্ষণ আৰু দক্ষতা প্ৰসংগ

৩) বিজ্ঞানসন্মত পদ্ধতিৰ অভাৱ।

সেয়ে, সকলো চাই তলত দিয়া ব্যৱস্থাবোৰ ল'ব লাগে—

- ১) ন্যূনতম মাননি প্ৰদান
- ২) গাঁওৰক্ষী বাহিনীৰ দৰে স্কোৱাৰ্ড গঠন।
- ৩) বুটজোতা, বেইনকোট, পোছাক, টৰ্চ লাইট, বেটাৰী আদি যোগান।
- ৪) নিয়মীয়া প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান।
- ৫) ই ডি চিয়ে স্কোৱাৰ্ডক নিৰীক্ষণ কৰিব।

বন সংৰক্ষণ

পি আৰ এৰ মতে স্থানীয় লোকসকল দৈনন্দিন বহু কামত পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। বন অধিক ধ্বংস নহ'বলৈ—

- ১) ই ডি চিৰ সদস্যক জেৰ-গেছ, সৌৰ কুকাৰ আদি প্ৰদান কৰা।
- ২) ই ডি চিৰ সকলো সদস্যক বিকল্প পোহৰৰ বাবে বিকল্প শক্তি যেনে সৌৰ, বতাহ, হাইব্ৰিড শক্তি যোগান।
- ৩) ক্ৰমশঃ ঘাঁহনিৰ ওপৰত হেঁচা হ্ৰাস কৰা।
- ৪) বাহিৰৰ লোক গাঁৱত প্ৰৱেশৰ ওপৰত ই ডি চিয়ে তীক্ষ্ণ নজৰ ৰাখিব।
- ৫) মাছমৰা বন্ধ কৰাৰ বাবে সজাগতা সৃষ্টি।
- ৬) বন ধ্বংস বন্ধ কৰাৰ বাবে সজাগতা সৃষ্টি। বন্যপ্ৰাণী আইন, ১৯৭২ ভংগ হোৱা সন্দৰ্ভত তাৎক্ষণিকভাৱে কৰ্তৃপক্ষক জনোৱাৰ সজাগতা।
- ৭) পানীদিহিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ধ্বংস হোৱা এলেকাৰ পুনৰ গঠনত ই ডি চিয়ে তৎপৰতা ল'ব লাগিব। পৰৱৰ্তী ভাগত বাসস্থান উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হ'ব।

বাসস্থান উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ পৰিভ্ৰমী আৰু থলুৱা প্ৰজাতিৰ চৰাইৰ লগতে বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ স্থানীয় মাছ আৰু সৰিসৃপৰ বাবে বিখ্যাত। এই অভয়াৰণ্যখন বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বন্যপ্ৰাণী যেনে : গ্ৰেট ক্ৰেষ্টিড গ্ৰিব, লিটল গ্ৰিব, স্পটেডবিল পেলিকান, ৰ'জিপেলিকান, কৰ্মোৰেণ্ট, লিটল কৰ্মোৰেণ্ট, ডাৰ্টাৰ, গ্ৰে' হেৰন, পাৰ্পল হেৰন, লাৰ্জ এগ্ৰেট, ইণ্টাৰমেডিয়েট এগ্ৰেট, লিটল এগ্ৰেট, পণ্ড হেৰন, চাইনিজ পণ্ড হেৰন, কেটল' এগ্ৰেট, নাইট হেৰন, চেপ্টাণ্ট বিটাৰ্ন, য়েল্ল'বিটাৰ্ন, ষ্ট'ৰ্কৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰ, হাঁহ আৰু গিজ যেনে : বাৰহেডেড গুজ, গ্ৰেলেগ গুজ, হোৱাইট ফ্ৰণ্টেড গুজ, পিণ্টেইল ডাক, কমন টিল, স্প'টবিল ডাক, ঈগল আৰু শগুন, ফেলকনছ, প্লাভাৰছ, চেণ্ডপাইপাৰ, পাৰ, কপৌ, ভাটৌ, কুলি, ফেঁচা, মাছৰোকা আদি আৰু স্থানীয় মাছ যেনে কুছিয়া, চেঙা, চেঙেলি, শাল, গৰৈ, শ'ল, মাগুৰ, ভেছেলি, খলিহনা, শিঙি, ভাঙন, শিঙৰা, কাণ্ডুলি, পাত, চেলকনা, দৰিকণা, গংগাটোপ, বৰলিয়া, কাৰৈ আদি।

তলত বাসস্থান উন্নয়নৰ বাবে কৰিবলগা ব্যৱস্থা সন্দৰ্ভত উল্লেখ কৰা হ'ল—

- ১) জাননীকৃত গাঁৱৰ সীমাৰ বাহিৰত বসতি উচ্ছেদ কৰা।
- ২) বন ধ্বংস হোৱা স্থানত গছ ৰোপণ।
- ৩) গাঁও এলেকাত খৰি আৰু পশুখাদ্যৰ বাবে গছ ৰোপণ।
- ৪) খৰিৰ বাবে গছকটাৰ সময়ত ই ডি চিৰে যোগাযোগ।
- ৫) অন্য গছকটাৰ খবৰো ই ডি চিক জনোৱা।
- ৬) গেদ আঁতৰোৱা আৰু জংঘল চাফা কৰোঁতে ই ডি চিক জড়িত কৰোৱা।

নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

বন সম্পৰ্কীয় কাৰ্যই সৃষ্টি কৰা জীৱিকাৰ ভিতৰত নাৰ্ছাৰী হৈছে উৎকৃষ্ট উৎস। তলত দিয়া ব্যৱস্থাসমূহ ল'ব পাৰি—

- ১) ই ডি চিয়ে ০.২৫ হেক্টৰৰ নাৰ্ছাৰী গঠন কৰিব লাগে।
- ২) প্ৰতিটো গছপুলি ৫-৮ টকা দৰত অথবা তাতকৈ কিছু অধিক দৰত বিভাগক বিক্ৰী কৰিব পাৰে। এই সন্দৰ্ভত ই ডি চিৰ বন বিভাগৰ লগত বুজাবুজি চুক্তি থাকিব লাগে।
- ৩) ফলধৰা গছ, গুৰুত্বপূৰ্ণ গছ আৰু ঔষধি গছ নাৰ্ছাৰীত উৎপাদন কৰিব লাগে।

জলাশয় সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা

বিভিন্ন জলাশয় উদ্ভিদ-জীৱৰে পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য একপ্ৰকাৰ জলজ জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য। ইয়াত হাতী আৰু বনৰীয়া ম'হৰ মুখ্য বাসভূমি। পৰিভ্ৰমী আৰু থলুৱা জলজ চৰায়ে ইয়াত পোৱা যায়। তথাপি এই জলজ জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যই আকাৰ হ্রাস পোৱা, জলাশয় কমা আদিৰ দৰে সংকটৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে।

জলাশয় সংৰক্ষণৰ বাবে ল'বলগা ব্যৱস্থাসমূহ—

- ১) জলাশয়ৰ গেদ পৰিষ্কাৰ কৰা।
- ২) কেৱল থলুৱা প্ৰজাতিৰ মাছ পোহা।
- ৩) মাছমৰা কাৰ্যই ডি চিয়ে নিয়ন্ত্ৰণ কৰা।
- ৪) সিঞ্চন-জলসিঞ্চন ব্যৱহাৰ কৰা।
- ৫) জৈৱিক সাৰৰ লগতে কম পানীৰ প্ৰয়োজন হোৱা কৃষিকৰ্মত উৎসাহ যোগোৱা।
- ৬) উত্তৰফালৰ জলাশয়ৰ গেদ আঁতৰোৱা।
- ৭) অভয়াৰণ্যৰ ভিতৰত কোনো মাছমৰা কাৰ্যৰ অনুমতি নিদিয়া।
- ৮) জলজ জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ ওপৰত বিস্তৃত গৱেষণা।
- ৯) স্থানীয় কৃষকসকলক স্থানীয় জৈৱিক সাৰ কীটনাশ আদি ব্যৱহাৰৰ প্ৰতি উৎসাহিত কৰিব লাগে। ৰাসায়নিক কীটনাশসমূহে ধাননি পথাৰ আৰু ওচৰৰ অভয়াৰণ্য অঞ্চললৈ আনিব পৰা বিপদ সম্পৰ্কে তেওঁলোকক অৱগত কৰাব লাগে।

মানুহ-বন্যপ্ৰাণী সংঘাত দূৰীকৰণ পৰিকল্পনা

বনৰীয়া হাতী আৰু অন্য জন্তুৰ উপদ্ৰৱ অতি সাধাৰণ। বন্যজন্তুৰ লগত সংঘাতে মানুহ আৰু সম্পদৰ ক্ষতিসাধন কৰে। সংঘাত হ্রাস কৰিবলৈ ল'বলগীয়া ব্যৱস্থা—

- ১) বন্যজন্তুৰ ওপৰত চকু ৰাখিবলৈ বন বিভাগে সৰু টঙীঘৰ/নিৰীক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ কৰা। এনে গৃহত সলনা-সলনিকৈ গাঁৱৰ মানুহ থকা।
- ২) ই ডি চি উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড গঠন।
- ৩) বিভাগে টৰ্চ, চাৰ্জ লাইট, ফটকা, কেৰাচিন যোগান ধৰা।
- ৪) উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাৰ্ডক নিৰীক্ষণ ই ডি চিয়ে কৰিব।
- ৫) নিয়মীয়াকৈ শস্য বীমা কৰা।

- ৬) প্রধান মন্ত্রী সুৰক্ষা বীমা যোজনাতে সকলো লোকক সামৰি লোৱা।
- ৭) আক্ৰান্তক বন বিভাগে এককালীন সাহায্য দিয়া।
- ৮) সাহায্য দিয়াৰ প্ৰক্ৰিয়া সৰল কৰা।
- ৯) ক্ষতিৰ প্ৰমাণৰ বাবে ই ডি চিৰ সভাপতিৰ প্ৰমাণ-পত্ৰই যথেষ্ট হ'ব লাগে।
- ১০) ই ডি চিয়ে সৌৰশক্তিয়ুক্ত বেৰ মেৰামতি কৰিব। বানৰ সময়ত তাঁৰবোৰ বান ব্যৱস্থাপনা সমিতিয়ে আঁতৰাব।

গাঁৱৰ পশুচাৰণ ভূমিৰ পৰিকল্পনা

পশুচাৰণ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে পৰামৰ্শ তলত দিয়া ধৰণে—

- ১) পশুচাৰণ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে ই ডি চিয়ে বিশেষ পদ্ধতি ল'ব লাগিব। গাঁৱৰ পশুচাৰণ ভূমি গঢ়ি তুলিব লাগিব।
- ২) অধিক উৎপাদনক্ষম জন্তু পোহাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব।
- ৩) অধিক পোহনীয়া জন্তু থকা পৰিয়ালক জৰিমনা।
- ৪) বন বিভাগে গোশালাৰ ব্যৱস্থা কৰিব।
- ৫) ই ডি চিয়ে দুগ্ধ উন্নয়ন কাৰ্যবিধি ল'ব লাগিব।
- ৬) বনাঞ্চলত পশুচাৰণ ৫ বছৰত নোহোৱা কৰাৰ বাবে সচেতন পৰিকল্পনা ই ডি চিয়ে ল'ব।
- ৭) সকলো জন্তুক প্ৰতিষেধক নিয়মীয়াকৈ প্ৰদান।
- ৮) পশুচাৰণৰ গাঁথনি বুজিবলৈ আই চি টি ব্যৱহাৰ।

পৰিৱেশ পৰ্যটন পৰিকল্পনা

পানীদিহিং পক্ষী অভয়াৰণ্য থলুৱা আৰু পৰিভ্ৰমী চৰাই আৰু থলুৱা মাছৰ বাবে বিখ্যাত।

পৰিৱেশ পৰ্যটনৰ বাবে পৰামৰ্শ—

- ১) শৈক্ষিক বন্যপ্ৰাণী পৰ্যটনৰ ভাল সম্ভাৱনা আছে, যিটো বন বিভাগে উৎসাহিত কৰিব লাগিব।
- ২) ই ডি চি সদস্যৰ ঘৰত পৰ্যটক থকাৰ সুবিধা সৃষ্টি।
- ৩) গাঁওবাসীৰ ঘৰত পৰ্যটক থকাৰ সুবিধা বন বিভাগে সৃষ্টি কৰিব লাগিব।
- ৪) বন বিভাগ আৰু স্থানীয় ৰাইজৰ সহযোগত পৰিৱেশ পৰ্যটন কেন্দ্ৰ গঢ়িব লাগিব।
- ৫) এনে পৰিৱেশ পৰ্যটন বন বিভাগে উৎসাহিত কৰিব লাগিব।
- ৬) স্থানীয় ট্যুৰিষ্ট গাইডক পৰ্যটন আৰু বৈদেশিক ভাষাত প্ৰশিক্ষণ দিব লাগিব।
- ৭) বাণিজ্যিক পৰ্যটনক নিৰুৎসাহ কৰিব লাগিব।

১০) প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১ নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা

তিনিখন উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কাৰণে কিছু নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰতিখন উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথকে এই নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতাসমূহ দেখুওৱা হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পক্ষসমূহ	পৰিকল্পনা	মানৱ সম্পদ	প্ৰশিক্ষণ	ধনৰ যোগান	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
জে এফ এম চি	✓	✓			✓	✓	
এন জি অ'	✓	✓			✓	✓	
দক্ষ সংস্থা	✓	✓			✓		
বন বিভাগ	✓	✓		✓		✓	
সংশ্লিষ্ট বিভাগ	✓	✓		✓			

গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পক্ষসমূহ	ই ডি চি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	ভাৰত চৰকাৰ/কপ'ৰ্টে
সৌৰশক্তি		✓	✓			✓
সৌৰ-স্ট্ৰিট লাইট		✓	✓			✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন		✓	✓		✓	✓
ৰন্ধন গেছ		✓			✓	✓
শক্তিচালিত পাম্প		✓	✓			✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		✓			✓	✓
ৰাজহুৱা সভাগৃহ আৰু ই ডি চি কাৰ্যালয়		✓	✓			
পথ		✓	✓			
বাটছান (WATSAN)		✓	✓			✓
বিদ্যালয়		✓				
স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		✓	✓		✓	✓
জৈৱ কৃষি/পচনসাৰ		✓	✓		✓	✓

বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

পক্ষ	ই ডি টি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সংৰক্ষণ		✓				✓
বন্যপ্ৰাণী সংৰক্ষণ		✓	✓		✓	
বাসস্থান উন্নয়ন		✓	✓		✓	
নাছাৰী উন্নয়ন		✓			✓	
জলাশয় সংৰক্ষণ		✓				✓
মানুহ-বন্যপ্ৰাণী সংঘাত		✓				
চৰণীয়া পথাৰ নিয়ন্ত্ৰণ		✓	✓			
পৰিৱেশ-পৰ্যটন		✓	✓			

১০.২ বিত্ত যোগান আৰু বাজেট

তিনিখন উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজনৰ ভিত্তিত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাবে বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হয়। ইয়াৰ এখন তালিকা তলত দিয়া হ'ল।

ক্রমি নং	পৰিকল্পনা	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	দক্ষতা বিকাশ আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ উৎপাদন		
৩	হাঁহ/কুকুৰা/মীন পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	ব্যৱসায়-বাণিজ্য		
৬	হস্তশিল্প		
৭	সা-সৰঞ্জাম		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণ-পত্ৰ		
৯	পেকেজিং আৰু বিপণন		
১০	প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ		
১১	এছ এইচ জি/জে এল জি/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ (টকাত)	মন্তব্য
১	সৌৰ শক্তি		
২	সৌৰ / হাইব্ৰিড স্ট্ৰিট লাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	বন্ধন গেছ		
৫	শক্তিচালিত পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	ৰাজহুৱা সভাগৃহৰ লগতে ই ডি চিৰ কাৰ্যালয়		
৮	ৰাস্তা		
৯	ৱাটছান (WATSAN)		
১০	বিদ্যালয়		
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১২	জৈৱিক কৃষি / পচন সাৰ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ ভাগ	পৰিমাণ (টকা)	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টৰত নাৰ্ছৰী		
২	৫০-১০০ হেক্টৰত ইক্ষন গছ ৰোপণ		
৩	জলাশয় সংশোধন		
৪	স্থানীয় সুৰক্ষা স্কোৱাডৰ প্ৰশিক্ষণ		
৫	শস্য বীমা		
৬	জীৱন বীমা		
৭	পোহনীয়া জন্তু বীমা		
	মুঠ		

১০.৩ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা আৰু কৌশল :

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ বাবে তিনিওটা উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কিছুমান হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা কৌশল থাকিব লাগিব। হুস্কালীন কৌশল ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘকালীন কৌশল ৫-১০ বছৰৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা :

জীৱিকা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি— দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন-মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ বাবে প্ৰথমে অতিশয় দৰকাৰী দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন মূল পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতি পৰ্যায় হিচাপে চাব পাৰি। এবাৰ বাণিজ্য আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পাছত পুৰুষ-মহিলাসকলোৰে বাবে পৰ্যায়ক্ৰমে মূল দক্ষতা এবছৰৰ ভিতৰত প্ৰদান কৰিব লাগে। এই সময়ছোৱাত কিছু প্ৰশিক্ষার্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে। গুণগত মান আৰু মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰযোগ্য মূল্যায়ন আৰু ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ উপলব্ধ বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা :

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাক হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন দুভাগত ভগাব পাৰি। হুস্কালীন পদক্ষেপত সৌৰ বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা, এল পি জি সংযোগ, ৰাজহুৱা সভাঘৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, পানী, অনাময় ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধতা আদিক সামৰি ল'ব লাগে। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে জলসিঞ্চন, শক্তিচালিত পাম্প আদি সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা : বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা হুস্কালীন পৰিকল্পনা আৰু দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰে গঠিত। হুস্কালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বন সুৰক্ষা স্কোৱাডৰ গঠন আৰু সুৰক্ষা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা, বন্যজন্তুৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কোৱাড, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ আৰু খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বৃক্ষৰোপণ, শস্যৰ উন্নতি আৰু বাসস্থান উন্নতি সামৰি লোৱা হৈছে।

১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

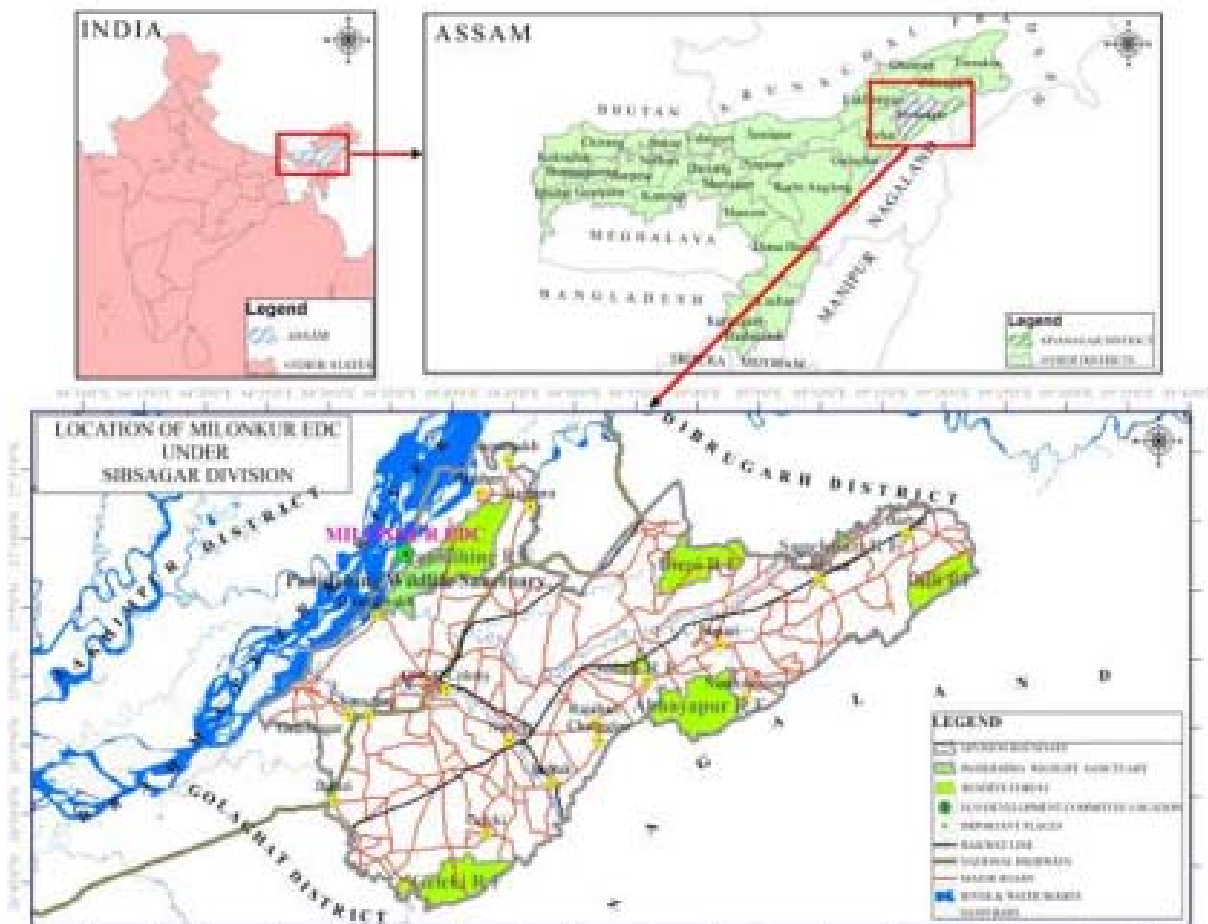
ই ডি চি : পৰিৱেশ উন্নয়ন সমিতিৰ আন্তঃগাঁথনিৰ সম্পদ সৃষ্টি আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়নৰ কাৰণে সমল কেন্দ্ৰ হিচাপে জে এফ এম চিক গঢ়ি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তুৱিত জে এফ এম চি কাৰ্যালয়ত ৰাজহুৱা সভাগৃহৰ লগতে আধুনিক সা-সুবিধা যেনে কম্পিউটাৰ, টিভি, জেনেৰেটৰ আদি থাকিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ, তথ্য/হিচাপ ৰখা আৰু আপডেট কৰা আদি কামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব লাগে। জে এফ এম চি কাৰ্যালয়টো সমল কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নত কৰিব লাগে। জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা উন্নত কৰা আৰু চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত সজাগতা গঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে অংশীদাৰিত্বৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব লাগে।

পৰিশিষ্ট তালিকা

পৰিশিষ্ট নম্বৰ	শিৰোনাম
I(ক)	ভাৰতত ই ডি চিৰ অৱস্থানৰ মানচিত্ৰ
I(খ)	মিলনকুৰ ই ডি চিৰ অৱস্থানৰ মানচিত্ৰ
II	ই ডি চিৰ প্ৰৱেশ পথৰ মানচিত্ৰ
III(ক)	ই ডি চিৰ পঞ্জীকৰণ প্ৰমাণ-পত্ৰ
IV	মিলনকুৰ ই ডি চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকল
V	মিলনকুৰ ই ডি চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ সমূহীয়া আলোকচিত্ৰ
VI	পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত থকা সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰিত তালিকা)
VII(ক)	মিলনকুৰ ই ডি চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ মানচিত্ৰ
VII(খ)	মিলনকুৰ ই ডি চিৰ সম্পাদকৰ মানচিত্ৰ
VII(গ)	মিলনকুৰ ই ডি চিৰ বাধা-বিপদৰ মানচিত্ৰ
VII(ঘ)	ভেন ডায়েগ্ৰাম
VIII	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যকলাপ
IX(ক)	মিলনকুৰ ই ডি চিৰ প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)
X	আলোকচিত্ৰ
XI	জি পি এছ সমন্বয়

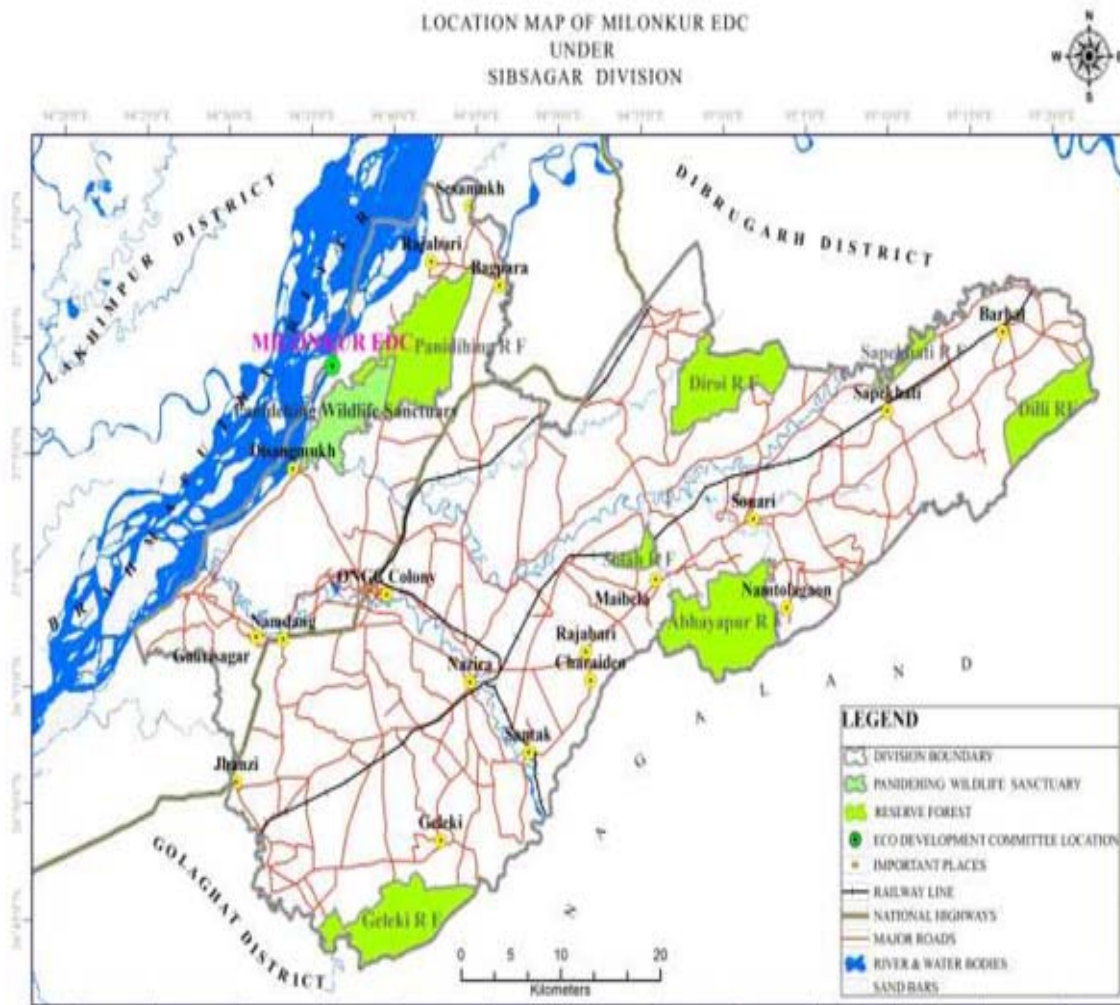
পৰিশিষ্ট -I (ক)

ভাৰতীয় মানচিত্ৰত যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অৱস্থিতি

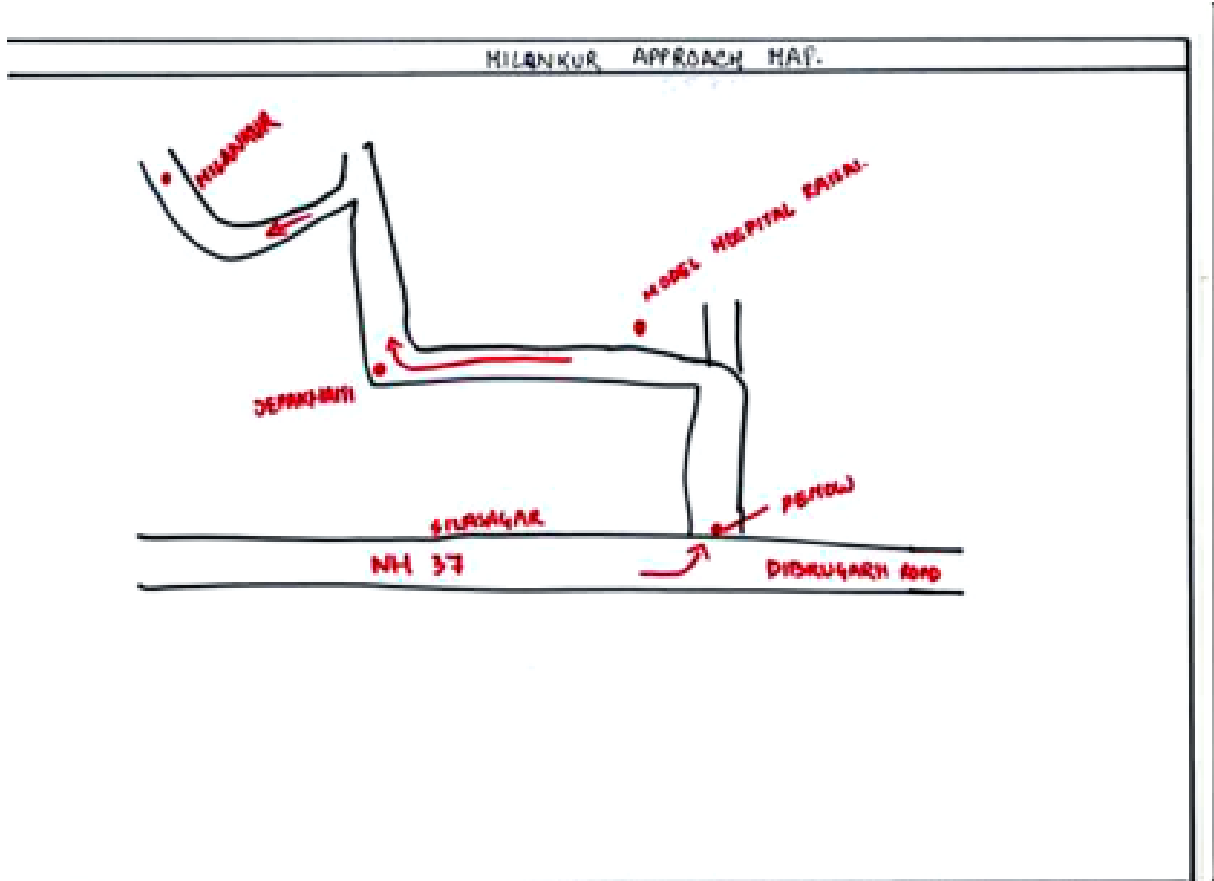
পৰিশিষ্ট - I (খ)

মিলনকুৰ ই ডি টি-ৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ

পরিশিষ্ট - II

ই ডি চি-র প্রবেশ পথের মানচিত্র

পৰিশিষ্ট - III (ক)

ই ডি চি-ৰ পঞ্জীকৰণ প্ৰমাণ-পত্ৰ

**GOVERNMENT OF ASSAM
ENVIRONMENT AND FOREST DEPARTMENT
OFFICE OF THE DIRECTOR
KAZIRANGA TIGER RESERVE
BOKAKHAT, ASSAM**

CERTIFICATE OF REGISTRATION OF ECO DEVELOPMENT COMMITTEE

Registration No. KNP/FG 761/118/RC/SIVASAGAR DIVN/2016-17/01. Date, 10/01/2017

MILONKUR Eco-Development Committee of Sivasagar Division under **PANIDEHING BIRD SANCTUARY** is hereby registered under the provisions of rule 7(vii) of Assam Joint (People's Participation) Forestry Management Rules, 1998.

The Registration of the Eco-Development Committee has been done to encourage people for conservation & protection of Forests & Wildlife and implementation of developmental works in the fringe villages situated around Panidehing Wildlife Sanctuary.

(Dr. Satyendra Singh, IFS)

Director,
Kaziranga National Park
Bokakhat: 783612: Assam

পরিশিষ্ট-IV

মিলনকুবই ডি.সি-র কার্যকরী সদস্যসকল

কমিটি মিলনকুবই ডি.সি.র উন্নয়ন কমিটির কার্যকরী সদস্যসকল

Registration No. KNP/FG. 761/DC/RC/সংসদ ডেম/2016-17/01.

S.I. No	Name	Age	Education	Number	Father's name	Address	M. No
1	Sri Binata Anand Chatterjee	37	M.S.L.C	President	Sri Chandra Anand Chatterjee	Ward 10, Milon Kuba	955468476
2	" Bonnali Bhaia			Secretary			
3	" Anamoly Doley	25	H.S	Member	Sri Sajib Doley	Ward 10, Milon Kuba	
4	" Sursaya Chatterjee	34	B.A BSc	"	" Chandana Chatterjee	"	
5	" Nodin Pagar	45	H.S.L.C	"	" Anand Pagar	"	
6	" Rajanta Doley	42	H.S.L.C	"	" Anam Doley	"	
7	" Prady Doley	43	NO	"	" Prady Doley	"	
8	" Joty Anand Pagar	31	NO	"	" Utkal Pagar	"	
9	" Boban Pagar	30	H.S	"	" Anand Pagar	"	
10	Miss Ritika Pagar	50	NO	"	" G. S. D.	"	
11	" Nobanita Pagar	38	NO	"	" Anam Pagar	"	
12	" Anita Karmam	40	NO	"	" Ananta Karmam	Ward 10, Milon Kuba	
13	" Kishan Doley	42	H.S.L.C	"	" Ananta Doley	Ward 10, Milon Kuba	
14	Utpal Doley	45	H.S.L.C	"	" Anam Doley	Ward 10, Milon Kuba	
15	" Basanta Mili	45	H.S	"	" Anam Mili	Ward 10, Milon Kuba	735261133
16	Gurunda Doley	27	H.S	"	" Anam Doley	Ward 10, Milon Kuba	
17	Manoj Pagar	44	H.S.L.C	"	" Utkal Pagar	Ward 10, Milon Kuba	

President / Secretary
Milon Kuba Development Committee
Anand Chatterjee

Secretary / Member
Milon Kuba Development Committee
Anand Chatterjee

পৰিশিষ্ট - V

মিলনকুৰ ই ডি চি পৰিচালনা সমিতিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় ফটো

MILONKURECO DEVELOPMENT COMMITTEE GROUP PHOTO

Standing(left to right): 1. Baben Pegu 2. Arun Jyoti Doley 3. Gobinda Doley

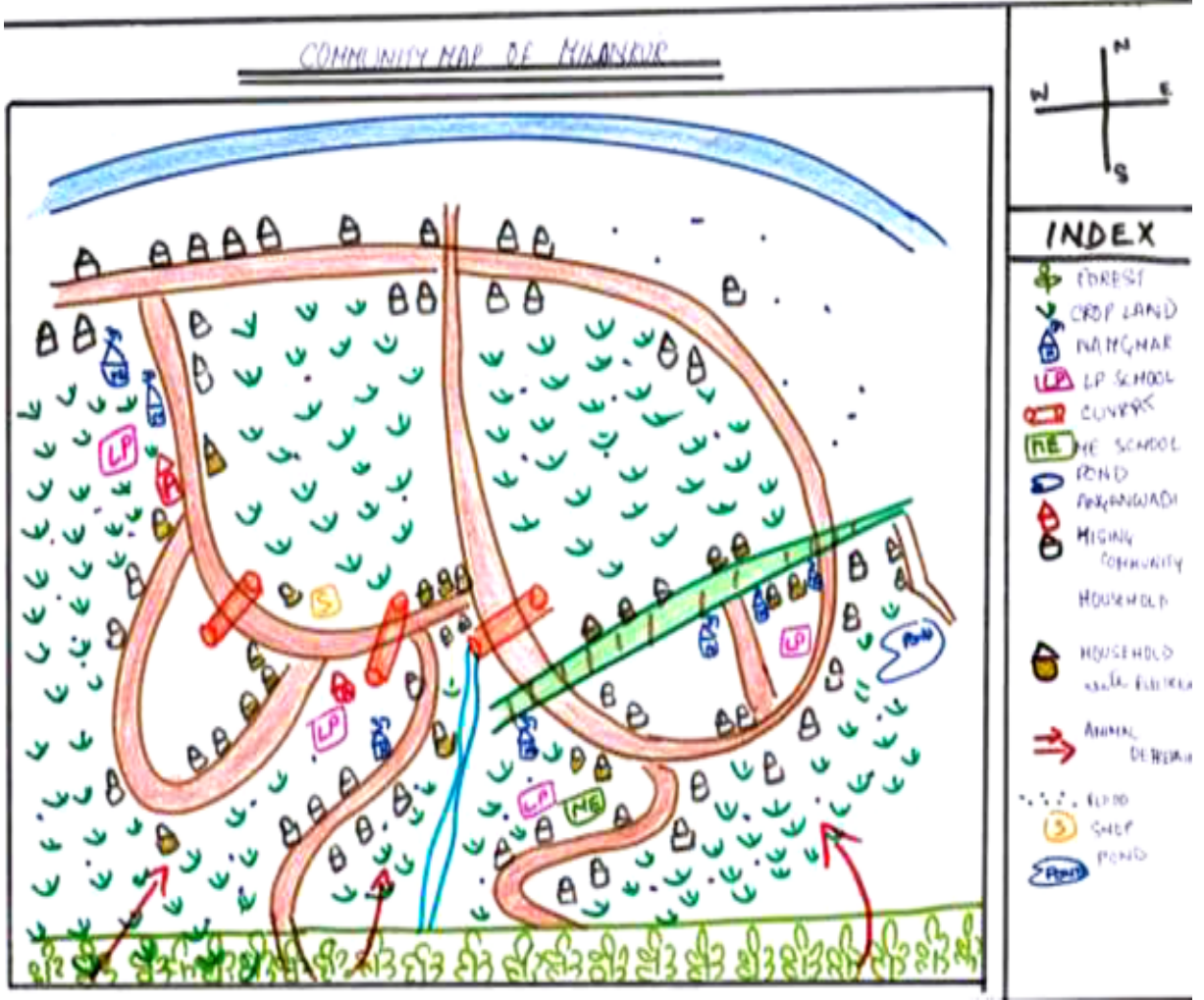
Sitting(left to right): 4. Bimala Prasad Chungkrang(President) 5. Bonomali Bora(Member Secretary/ Beat Officer)

6. Basanta Mili 7. Khagen Khamti

* Some members are not in the photo

পৰিশিষ্ট - VII (ক)

মিলনকুৰ ই ডি চি-ৰ সম্প্ৰদায়ৰ মানচিত্ৰ

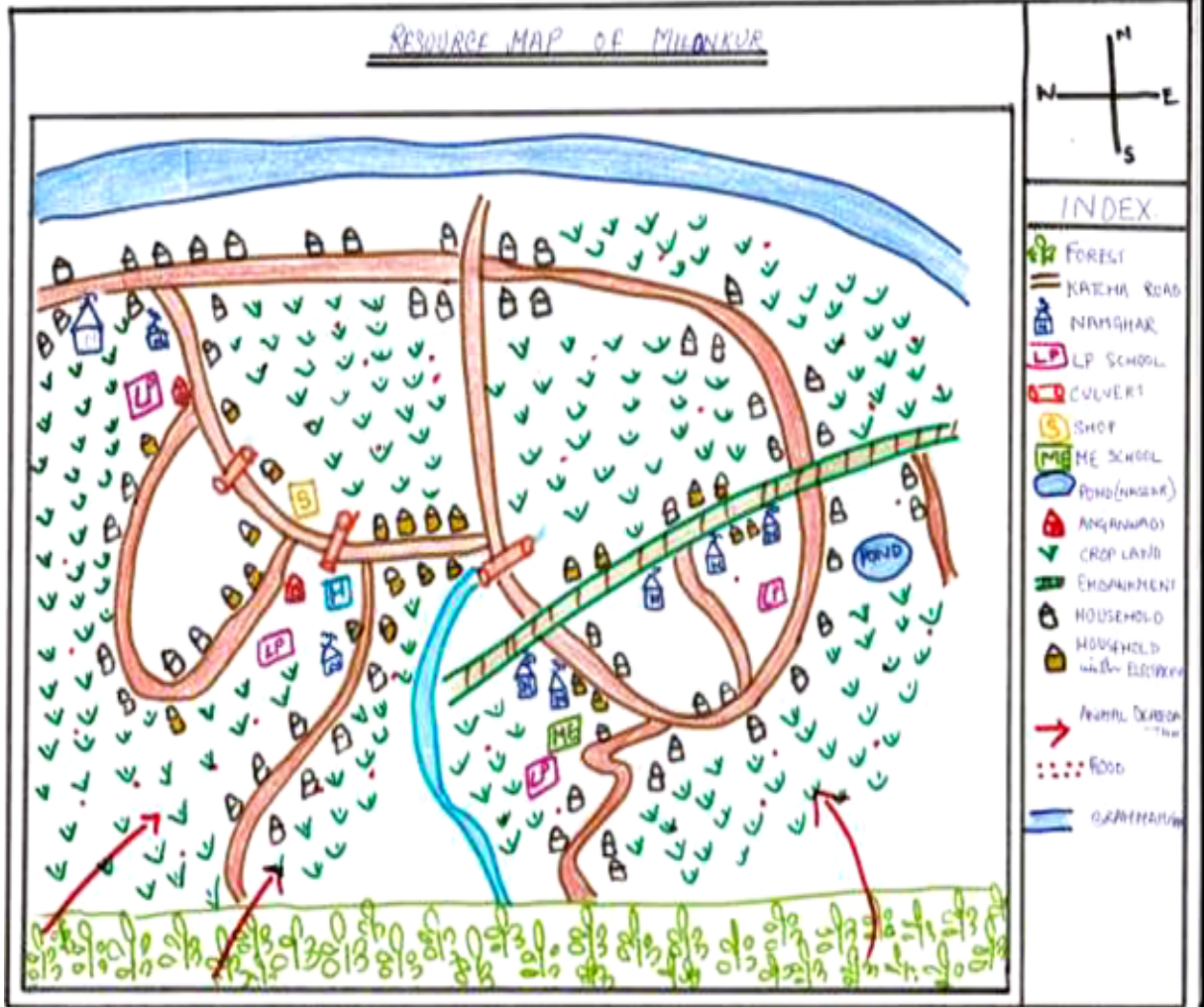

** পি আৰ এ মানচিত্ৰায়নৰ সময়ত অংশগ্ৰহণকাৰীৰ বিতং তালিকা পৰিশিষ্ট (VI) দিয়া হৈছে

ক্রমিক নং	অংশগ্ৰহণকাৰীৰ নাম	ঠিকনা	যোগাযোগ নম্বৰ
১	বনমালী বৰা		৯৬৭৮৪-৭৯১৮২
২	ভৱেন পেণ্ড		৮০১১৩-৬২৫২২
৩	গোবিন্দ দলে	মিলনকুৰ	৮১৩৩০-০২৫৫৯
৪	অৰুণজ্যোতি দলে	মিলনকুৰ	৮১৩৫৮-০৭৯৪৫

পৰিশিষ্ট - VII (খ)

মিলনকুৰ ই ডি চি-ৰ সম্পদৰ মানচিত্ৰ

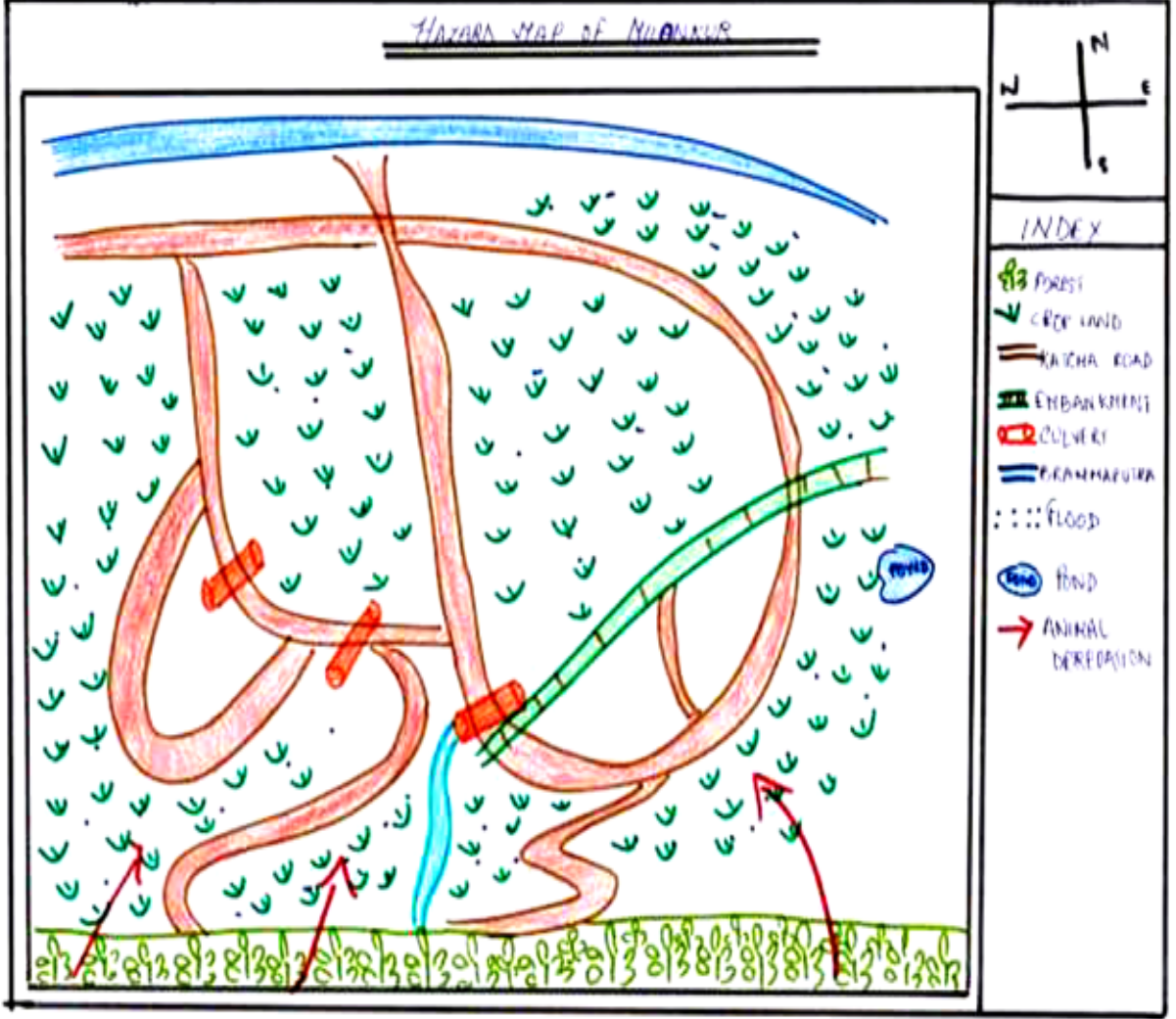

** পি আৰ এ মানচিত্ৰায়নৰ সময়ত অংশগ্ৰহণকাৰীৰ বিতং তালিকা পৰিশিষ্ট (VI) দিয়া হৈছে

ক্রমিক নং	অংশগ্ৰহণকাৰীৰ নাম	ঠিকনা	যোগাযোগ নম্বৰ
১	বনমালী বৰা		৯৬৭৮৪-৭৯১৮২
২	ভৱেন পেণ্ড		৮০১১৩-৬২৫২২
৩	গোবিন্দ দলে	মিলনকুৰ	৮১৩৩০-০২৫৫৯
৪	অৰুণজ্যোতি দলে	মিলনকুৰ	৮১৩৫৮-০৭৯৪৫

পৰিশিষ্ট - VII (গ)

মিলনকুৰ ই ডি চি-ৰ বাধা-বিপদৰ মানচিত্ৰ

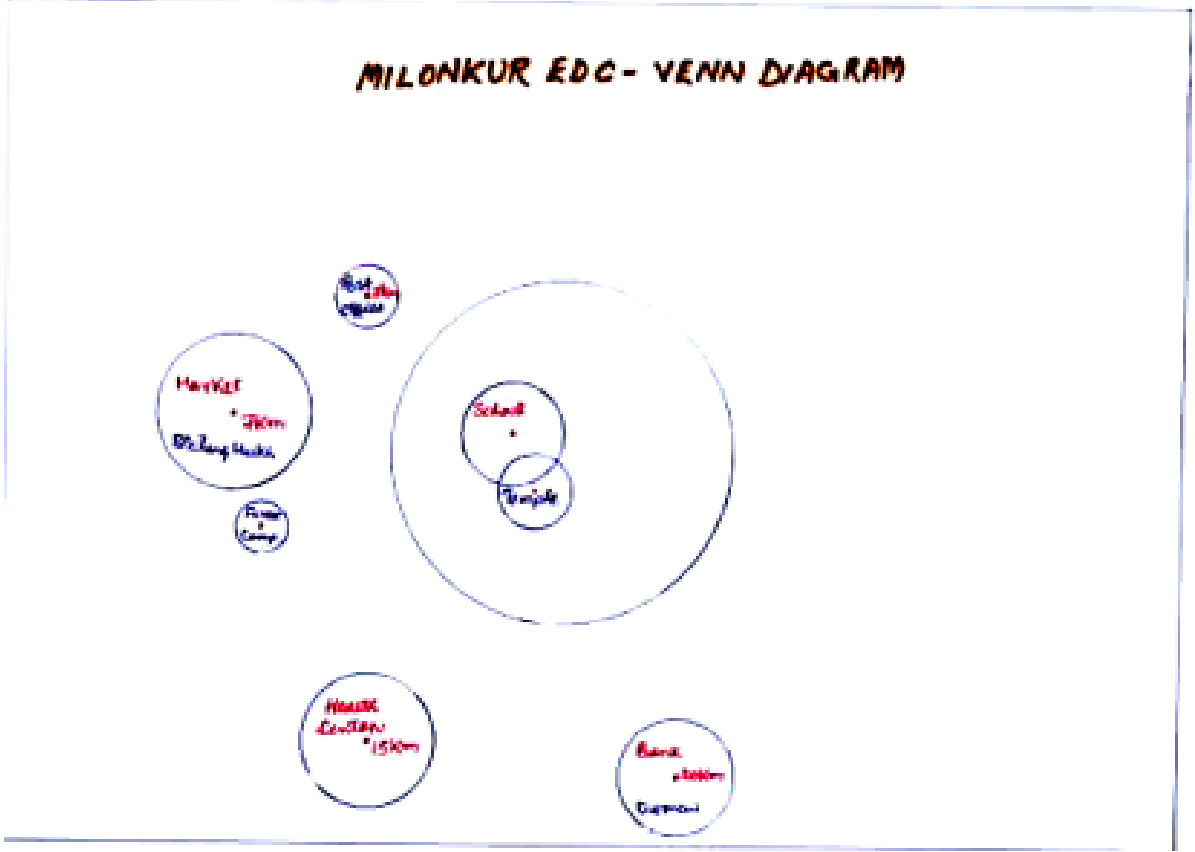

** পি আৰ এ মানচিত্ৰায়নৰ সময়ত অংশগ্ৰহণকাৰীৰ বিতং তালিকা পৰিশিষ্ট (VI) দিয়া হৈছে

ক্রমিক নং	অংশগ্ৰহণকাৰীৰ নাম	ঠিকনা	যোগাযোগ নম্বৰ
১	বনমালী বৰা		৯৬৭৮৪-৭৯১৮২
২	ভৱেন পেণ্ড		৮০১১৩-৬২৫২২
৩	গোবিন্দ দলে	মিলনকুৰ	৮১৩৩০-০২৫৫৯
৪	অৰুণজ্যোতি দলে	মিলনকুৰ	৮১৩৫৮-০৭৯৪৫

পৰিশিষ্ট - VII (ঘ)

ভেন ডায়েগ্রাম

** পি আৰ এ মানচিত্রায়নৰ সময়ত অংশগ্রহণকাৰীৰ বিতং তালিকা পৰিশিষ্ট (VI) দিয়া হৈছে

ক্রমিক নং	অংশগ্রহণকাৰীৰ নাম	ঠিকনা	যোগাযোগ নম্বৰ
১	বনমালী বৰা		৯৬৭৮৪-৭৯১৮২
২	ভৱেন পেণ্ড		৮০১১৩-৬২৫২২
৩	গোবিন্দ দলে	মিলনকুৰ	৮১৩৩০-০২৫৫৯
৪	অৰুণজ্যোতি দলে	মিলনকুৰ	৮১৩৫৮-০৭৯৪৫

পৰিশিষ্ট - VIII
 প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যকলাপ

মিলনকূল EIM
 সংস্কাৰণীয়া কামৰ বিৱৰণ

ক্রমিক নং	কামৰ নাম	স্ববিৱৰণ বিৱৰণ	অনুমানিত টকাৰ মূল্য
১	কমিনিক্ৰিটি হাল নিৰ্মাণ	১) ৫০ x ৩০ ফুট	১৪,০০০০০/-
২	কমিনিক্ৰিটি হালৰ বাবে আড়বাৰ	১) ফুটিস = ৩০ খন। ২) চকী = ১০০ খন। ৩) ট্ৰেবল = ৩ খন। ৪) বাস-বৰ্তন ৫) ট্ৰিপাল ৬) জেনেৰেটৰ	১,৫০,০০০/-
৩	সৌৰ ডাকি	১) ১০ টা এক্সেল	৪,০০০০০/-
৪	ট্ৰিট্ৰেলে নিতকল	১) ১৫০ টা পৰিষ্কাৰলৈ প্রতি ট্ৰিট্ৰেলেত ১৫০০০/- x ১৫০	২২,৫০,০০০/-
৫	লম মেৰামতি	১) ৩ কিঃমিঃ x ১,০০০০০	৩,০০০০০/-

 Divisional Forest Officer,
 Sivassagar Division, Shillong

 Forest Range Officer,
 Sivassagar Range

 President / Secretary,
 Shillong Eco-Development Council
 Sivassagar Division

 Forest Officer,
 Sivassagar Division

ক্রমশঃ.....

মিলনকূৰ EDC
মৌখিকামীন কামৰ বিৱৰণ

ক্রমিক নং	কামৰ নাম	অধিকৃত বিৱৰণ	প্ৰত্যাশিত উত্তৰ মূল্য
১	জীৱনৰ লক্ষীতলা মিচাল	১) মিলনকূৰ এল. লি. জুলৰ চাকিতকালে = ২০০ মিটাৰ ২) মিলনকূৰ এম. টি. জুলৰ চাকিতকালে = ৪০০ মিটাৰ ৩) ৪২৩ নং নামনী মিলনকূৰ এল. লি. জুলৰ চাকিতকালে = ৩০০ মিটাৰ ৪) নৰকোতি এল. লি. জুলৰ চাকিতকালে = ৩০০ মিটাৰ <u>মুঠ = ১২০০ মিটাৰ</u> প্রতি মিটাৰত ৭০০০/- X ১২০০ মিটাৰ	৪৪,০০০০০/-
২	শৌভলাল মিচাল	১) মিলনকূৰ এল. লি. জুলৰ - ১ টা ২) মিলনকূৰ এম. টি. জুলৰ - ১ টা ৩) ৪২৩ নং নামনী মিলনকূৰ এল. লি. জুলৰ - ১ টা ৪) নৰকোতি এল. লি. জুলৰ - ১ টা <u>মুঠ = ৪ টা</u> প্রতি শৌভলালত ১৫০,০০০/- X ৪ টা	১২,০০০০০/-
৩	ভোৱাল মিচাল	১) মিলনকূৰ এল. লি. জুল ভোৱাল ৩০ X ৪০ ফুট	৪,০০০০০/-
৪	লক্ষী মলা মিচাল	১) উত্তৰ মিলনকূৰ লক্ষী নামনি মিলনকূৰটোল ভোৱাল লক্ষী লক্ষী মলা ৩ ৪৫ ৩০ X ৪ মি. টোলা	১,১৪,০০০০০/-

Divisional Forest Officer,
L. Range Division, Shillong

Forest Range Officer
L. Range Division

Assistant Secretary
L. Range Division

President / Secretary
L. Range Division

ক্রমশঃ.....

মিলনকূৰ EDC
বীৰ্যকালীন কামৰ বিৱৰণ

ক্রমিক নং	কামৰ নাম	সবিশেষ বিৱৰণ	আনুমানিক টকাৰ মূল্য
৪	সাংস্কৃতিক ভৱন নিৰ্মাণ	১) মিলনকূৰত - ১ টা ৩০ X ৪০ ফুট লৈয়া	১৯,০০০০০/-
৫	পথ নিৰ্মাণ	১) উজনিৰ মিলনকূৰ পৰা নামনি মিলনকূৰলৈ ৫ কিঃমিঃ।	২০,০০০০০/-
৬	পথ মেৰামতি	১) উজনিৰ মিলনকূৰ পৰা পথ ১ কিঃমিঃ। ২) মিলনকূৰ তিনিআলিৰ পৰা পানীনিহিঃ পক্ষী আভাৰাশালৈ ৩ কিঃমিঃ। মুঠ ৪ কিঃমিঃ।	৪,০০০০০/-
৭	হুনি মন্দিৰ নিৰ্মাণ	১) উজনিৰ মিলনকূৰ ১ টা ২) নামনি মিলনকূৰ ১ টা ৩) বাহিৰ মিলনকূৰ ১ টা প্রতি মন্দিৰত ১৫,০০০০০ টকা X ৩	৪৫,০০০০০/-
৮	জিৰণী ঘৰ নিৰ্মাণ	১) পৰ্যটকৰ বাবে ১ টা ৩০ X ৪০ ফুট	১৯,০০০০০/-
১০	পানী যোগান আঁঠনি	১) মিলনকূৰত	৬,০০০০০/-
১১	জিৰণী চকা নিৰ্মাণ	১) ৩ ঠাইত (১০ X ১২ ফুট) প্রতি ঠাইত ৫০,০০০ টকা	১,৫০,০০০/-

Divisional Forest Officer,
Sivasagar Division, Sivasagar

Forest Range Officer,
Sivasagar Range

President / Secretary
Sivasagar EDC (Sivasagar Range)
Sivasagar

President / Secretary
Sivasagar EDC (Sivasagar Range)
Sivasagar

পৰিশিষ্ট-IX (ক)

মিলনকৰ ই ডি চি-ৰ প্ৰশিক্ষণৰ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)

MILANAK KUB S					
ক্রম	নাম	বয়স	শ্ৰেণী	পতা/ঠিকনা	ঠিকনা
১	শ্ৰীমতী চিত্ৰেশ্বৰী	৫৫	ৱাৰ্ড	৪৭ ৮ টাৰা	মিলনকুৰ
২	শ্ৰীমতী জয়লক্ষ্মী মিত্ৰ	৪৫	"	প্ৰশিক্ষিত	"
৩	শ্ৰীমতী লক্ষ্মী মিত্ৰ	৫০	"	শ্ৰীমতী	"
৪	শ্ৰীমতী সীতামতী মিত্ৰ	৩৪	"	৩৪৩ টাৰা	"
৫	শ্ৰীমতী হিৰণ্ময়ী দেৱ	৩৫	"	প্ৰশিক্ষিত	"
৬	শ্ৰীমতী হেমাচাঁদ দেৱ	৫৫	"	৪৭ মিলনকুৰ	"
৭	শ্ৰীমতী হৰময়ী দেৱ	৩০	"	মিলনকুৰ	"
৮	শ্ৰীমতী সুমতী দেৱ	৩৫	ৱাৰ্ড	মিলনকুৰ	"
৯	শ্ৰীমতী লক্ষ্মী দেৱ	৩৪	ৱাৰ্ড	মিলনকুৰ	"
১০	শ্ৰীমতী হেমাচাঁদ দেৱ	৫০	ৱাৰ্ড	৮ টাৰা	"
১১	শ্ৰীমতী লক্ষ্মী দেৱ	৩০	ৱাৰ্ড	মিলনকুৰ	মিলনকুৰ
১২	শ্ৰীমতী হেমাচাঁদ দেৱ	৩৬	ৱাৰ্ড	মিলনকুৰ	"
১৩	শ্ৰীমতী হেমাচাঁদ দেৱ	৩৭	"	মিলনকুৰ	"
১৪	শ্ৰীমতী হেমাচাঁদ দেৱ	৫১	"	মিলনকুৰ	"
১৫	শ্ৰীমতী লক্ষ্মী দেৱ	২৭	"	মিলনকুৰ	"
১৬	শ্ৰীমতী হেমাচাঁদ দেৱ	২৪	"	মিলনকুৰ	"
১৭	শ্ৰীমতী লক্ষ্মী দেৱ	৩০	ৱাৰ্ড	মিলনকুৰ	"
১৮	শ্ৰীমতী হিৰণ্ময়ী দেৱ	২৭	"	মিলনকুৰ	মিলনকুৰ
১৯	শ্ৰীমতী হেমাচাঁদ দেৱ	৩০	"	মিলনকুৰ	"
২০	শ্ৰীমতী লক্ষ্মী দেৱ	২৭	"	"	"
২১	শ্ৰীমতী লক্ষ্মী দেৱ	২৭	"	"	"
২২	শ্ৰীমতী হেমাচাঁদ দেৱ	২৭	"	"	"
২৩	শ্ৰীমতী হিৰণ্ময়ী দেৱ	৩০	"	"	"
২৪	শ্ৰীমতী হিৰণ্ময়ী দেৱ	৩৭	ৱাৰ্ড	"	"
২৫	শ্ৰীমতী হিৰণ্ময়ী দেৱ	৩০	"	মিলনকুৰ	"

ক্রমশঃ...

পৰিশিষ্ট - X

আলোকচিত্ৰ

	
সম্প্ৰদায়ৰ সৈতে সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন সভা	গাঁৱৰ মানচিত্ৰায়নত মহিলাৰ অংশগ্ৰহণ
	
মিচিং সম্প্ৰদায়ৰ খৰি মজুতকৰণৰ বিশেষ গৃহ	এগৰাকী জ্যেষ্ঠ মহিলাই লেটাৰ পৰা সূতা প্ৰস্তুতৰ দৃশ্য
	
গাহৰি পালন হ'ল গাঁওবাসীৰ জনপ্ৰিয় জীৱিকা	উৎপাদিত বস্ত্ৰৰ সৈতে শিপিনী

পৰিশিষ্ট - XI
জি পি এছ স্থানাংক

১।	প্রাথমিক বিদ্যালয়	:	২৭°৮'৮'৩৫" উত্তৰ ৯৪°৩৬'.৩৬.৫" পূব
২।	মজলীয়া বিদ্যালয়	:	২৭°৯'১০" উত্তৰ ৯৪°৪৫'৬" পূব
৩।	মিলনকুৰ তিনিআলি	:	৯৪°৩৬'৫৪" উত্তৰ ২৭°০৯'১৮" পূব
৪।	দোকান	:	২৭°৯'০২" উত্তৰ ৯৪°৪২'১০" পূব

GOVT. OF ASSAM
OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER :: SIVASAGAR DIVISION
SIVASAGAR

Letter No. B/G/96/Eco-dev./2018/ 82-84

Date. 20/1/18

To The Project Director,
Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation (APFBC) Society,
O/o the Principal Chief Conservator of Forests & Head of Forest Force,
Aranya Bhawan, Panjabari, Guwahati-37

Sub Submission of Assamese translated Micro plans(MP) under Part II of Phase I of
Sivasagar Forest division- Milonkur & Sapekhatiabm EDC for approval.

Ref The Executive Director, RGVN, COMPELO's letter no. RGVN/COMPELO/26994, dtd.
17-01-2018.

Sir,

With reference to the subject cited above, I have the honour to sent herewith the approved Assamese translated Micro plans(MP) under Part II of Phase I under Sivasagar Forest Division- Milonkur & Sapekhatiabm EDC for favour of your kind information & necessary action.

Yours faithfully,

*Chief Executive Officer, Sivasagar FDA
Cum
Divisional Forest Officer(T)
Sivasagar Division, Sivasagar*

Copy to:-

1. The Principal Chief Conservator of Forests, Wildlife & Chief Wildlife Warden, Assam, Panjabari, Guwahati-37 for favour of his kind information.
2. The Conservator of Forests, Eastern Assam Circle, Jorhat for his kind information.

*Chief Executive Officer, Sivasagar FDA
Cum
Divisional Forest Officer(T)
Sivasagar Division, Sivasagar*

Date:- 20/1/18

Memo No. B/G/96/Eco-dev/409

✓ Copy to the Executive Director, RGVN, COMPELO, Rajgarh Road, Guwahati-03 for his kind information.

*Chief Executive Officer, Sivasagar FDA
Cum
Divisional Forest Officer(T)
Sivasagar Division, Sivasagar*